

Web 2.0 Hemen

2007ko maiatzaren 10ean, UEUK antolatuta, Informatikari Euskaldunen bilkura berri bat egin genuen Miramonen Web 2.0 hemen gai nagusia zela. Bertan gertatutakoaren berri zehatza bere webgunean (http://www.unibertsitatea.net/blogak/ieb_07/) aurkitu daitekeen arren, egokia iruditu zitzaigun antolatzaileei, gaiaren interesa zela eta, ekarpen idatzi luzeagoa eskatzea hizlariei.

Gaiarekin lotutako hitzaldien zerrenda honako hau izan zen:

- WEB 2.0 sarrera. Joxe Arantzabal (Mondragon Unibertsitatea)
- Interneten izaera aldatzen ari diren formatu eta mikroformatuak. Gorka Julio (Elurnet)
- Euskara interneteko 36. hizkuntza. Garikoitz Araolaza (Codesyntax, UEU)
- Euskaljakintza: 2.0 irakaskuntzan. Maite Goñi (IKTeroak taldea eta Ordiziako Jakintza ikastola)
- TOLOSALDEA eta pantailaren atzealdeko estrategia. Iñigo Balerdi (TOLOSALDEA Goimailako LH Institutua)
- zabaldu.com albistegi kolektiboa Arkaitz Zubiaga (Informatika ingeniaria, UNEDeko hirugarren zikloko ikaslea)
- Tagzania eta Blogak: bi adibide praktiko. Josu Azpillaga (CodeSyntax)
- Euskal Herria 2.0. Iratxe Esnaola (Deustuko Unibertsitatea)
- Web garapen arinerako tresnak: AJAX, Ruby on Rails eta MVC paradigma. Jatsu Argarate (CodeSyntax)
- Mahai-ingurua: Internet 2.0 hemen eta munduan . Patxi Gaztelumendi (Kazetaria, UEU) , Aitor Soroa (EHU, UEU) , Eneko Astigarraga (Deustuko Unibertsitatea, Codesyntax)

Zoritxarrez ezin izan dugu hitzaldi guztien testu luzeak bildu, baina ondoan aurkezten direnak lortu ditugu. Mila esker egileei egindako esfortzuarengatik.

- WEB 2.0 sarrera. Joxe Arantzabal (Mondragon Unibertsitatea)
- Interneten izaera aldatzen ari diren formatu eta mikroformatuak. Gorka Julio (Elurnet)
- Euskaljakintza: 2.0 irakaskuntzan. Maite Goñi (IKTeroak taldea eta Ordiziako Jakintza ikastola)
- TOLOSALDEA eta pantailaren atzealdeko estrategia. Iñigo Balerdi (TOLOSALDEA Goimailako LH Institutua)
- zabaldu.com albistegi kolektiboa Arkaitz Zubiaga (Informatika ingeniaria, UNEDeko hirugarren zikloko ikaslea)
- Euskal Herria 2.0. Iratxe Esnaola (Deustuko Unibertsitatea)
- Mahai-ingurua: Internet 2.0 hemen eta munduan. Aitor Soroa (EHU, UEU)

Artikuluak guztiak CC-SA lizentzia librearekin argitaratzen dira (ik. azken orriak).

Aurkibidea

Web2.0 Apunteak	3
<i>zabaldu.com</i> albistegi kolektiboa	8
Euskal Herria 2.0	13
Interneten izaera aldatzen ari diren formatu eta mikroformatuak	19
TOLOSALDEA eta pantailaren atzealdeko estrategia	26
<i>Euskaljakintza: 2.0</i> irakaskuntzan	32
GPLv3 eta erronka berriak	38
<i>Lizentziaren nondik norakoak</i>	44

Web 2.0

Apunteak

Joxe Arantzabal
Mondragon Unibertsitatea

Egun on guztioi, eta mila esker jardunaldi hauetako antolatzaileei berriro ere Euskal Informatikarien Bilkurara gonbidatzeagatik. Berriro diot, zeren aurreneko agerpena berezi samarra izan zen, 2003ko udaberrian, oker ez banago. Orduan gaixorik nengoen, eta gonbidatu ninduzuen, hilabete batzuk lehenago hasia nintzelako nire gaixotasunaren berri ematen Sustatun. Jardunaldi haietan gaixotasuna eta teknologia berriak izan nituen hizpide, komunikazio labur batean. Gogoan dut oraindik minutu labur haietan aretoan zelako isiltasuna egin zen, seguruenik gaixotasunak denok hunkitu gintuelako.

Lau udaberri pasatu dira, eta oraingoan antolatzaileak ausartu egin zarete ni gonbidatzera, Web 2.0 fenomenoaz hitz egin dezadan sarrerako hitzaldian. Teknologiaren ikuspegitik oraintxe bertan aurreratzen dizuet nik ezin izango dizuedala esan ez dakizuen ezer, zuek ni baino askoz ere jantziago zaudete-eta kontu horietan. Hori egin baino, apunte batzuk utziko dizkizuet agerian, nire esperientziarekin lotuak beti ere, beharbada horrek lagundu egingo baitigu hobeto ulertzen Web 2.0 hori zer aldaketa eragiten ari den gure inguruan.

1. Paradigma aldaketa

Mende berriarekin batera, artean Web 2.0 izena asmatzeke zegoela, entzun nuen weblog izena lehen aldiz. Eibarren izan zen, industrialde batean. Luistxo Fernandezek, Gari Araolazak eta Maite Rementeriak erakutsi zidaten Barrapunto, eta aurreratu zidaten horrelako zerbaite egin nahi zutela, baina euskaraz. Harrigarria iruditu zitzaidan haren atzean zegoen logika: erabiltzaileak zuzenean parte har zezakeen artikuluak idatzita edo bestek idatzitakoei erantzunak eginda. Erantzun batek, gainera, beste bat ekar zezakeen, eta horrek beste bat..., elkarrikketa bat sortzeraino. Eta hori guztia paperean argitaratzeak zituen morrontzak barik: ez moldiztegirik, ez banaketa arazorik, ez eta zuzenketak egin beharrik ere. Horrek tximista batek bezala erasan ninduen.

Eibartar haiek enpresa bat sortu zuten, CodeSyntax, eta zorionez niretzat, CodeSyntax eta Goiena bidelagun egin ziren: lehenak arlo teknikoak landuko zituen eta bigarrenak edukiak batez ere. Zelan lagunak nituen alde bietan, gonbidatu egin ninduten parte hartzera Sustatun, horrela deituko baitzen euskaraz egingo zen lehen blogak. Eta nik, noski, baietz.

Orduan erabaki nuen denbora luze batez atzean utziko nituela ordura arteko nire eremuak, alegia, papera eta telebista, eta buru-belarri sartuko nintzela medio berrian. Ordura arte Joxe Arantzabal zen Arrasate Press eta Arrasate Telebistako lehen zuzendaria. Horiek baina, atzean utzita nituen eta premia ikusi nuen neure burua beste modu batean kokatzeko.

Horrela, bada, 2001eko urrian-edo, hasi ginen Sustatun idazten, lehenengo ezkutuan probak egiten eta gero agerian, jakin barik artean zer zen blog bat eta bertan zelan idatzi beharra genuen. Hori guztia joango ginen ikasten Luistxoren eta

Gariren aholkuei esker, eta ekinaren ekinez. Luistxok-eta posta zerrenda bat sortu zuten Sustatun ibiliko genuenontzat, eta hura izan zen, posta zerrenda hura, gure orduko eskola blogintza hobeto ulertzeko. 49 urte nituen eta sekulako ilusioa probatzeko zelan komunikatu tresna berri harekin.

Orduan egin nuen topo hipertestuarekin, eta ikasi nuen blogean hobe zela motzean idaztea, ahozko hizkuntzatik hurbil, eta idatzi ere edukiak beste modu batean antolatuta: garrantzitsuena hasieran, eta gainerakoa ondoren. Ohartu barik, bloga bihurtu zen nire idazkuntza lantegia. Garai hartakoak dira, halaber, netiketaren inguruan ikasitakoak, Internetek badu-eta araurik, batez ere elkarren errespetua eta nabigatzeko askatasuna bilatzen dutenak, nahiz eta askotan arau horiek inon ez egon idatzita.

Bi unetan, gainera, ikasi nuen zer erreminta boteretsu eta lagungarriak izan ahal diren blogak: nire minbiziaren berri Sustatun eman nuenean eta Euskaldunon Egunkaria itxi zutenean. Bi kasu horietan, Sustatu sutan jarri zen, aldiaren aldiaren proportzioan, eta komunikazioa areagotu egin zen ordura arte ez bezala. Teknologia berriak beroak izan zitezkeen, bai, guk horrela nahi izanez gero behintzat.

2. Blogetik blogetara eta harantzago

Konturatu orduko, komunitate txiki bat osatua genuen Sustaturen inguruan, eta horietako gehienok ari ginen alfabetatzen teknologia berrietan. Sustatun bertan izan genuen beste aplikazio harrigarri batzuen berri. Han irakurri genuen lehen aldiz Flickr, del.icio.us eta Bloglines. Eta erabili ere, laster asko hasi ginen erabiltzen. Horrek, betiko moduan, erabilerak, lagundu zigun ulertzen zer ziren RSSak eta zelako mirariak egiteko gai ziren, komunikazioa instantean zabaltzeko. Alfabetatzen ari ginen sistema berri hartan, gai ginen-eta nahi genuenean idatzi, erantzun, informazioa sailkatu eta irakurketak kudeatzeko, ordura arte sekula ez bezala.

Beraz, ez zen harritzekoa izan, halako batean lehen blog pertsonalak agertu izana. Nik ere, osatze bidean jarri nintzenean, eta bukatutzat eman nituenean Sustatun hasitako kontakizunak, minbiziaren ingurukoak, nire bloga sortu nuen, Faroa. Hasieran Blogger plataforman, eta gero Goiena.net komunitatearen barruan. Beste blog batzuk ere sortu ditut: Gizakom izenekoa, HUHEZIKo Gizarte Zientziak adarrarentzat, eta Liliput, esperimentu labur bat, probatzeko ea gai nintzen bi lerroko mezuak sortzeko. Azken aldi honetan, berriz, tumblelog bat sortu dut, Farozaina, blog baten bariante bat, probatu nahi nuen-eta zer diren tumblelog horiek, gero nire ikasleei erakusteko. Nire esperientzia blog eta webguneekin, ordea, ez da hor amaitzen. Otsaila ezkerreko, ni naiz HUHEZIKo webmasterra, eta horretarako ikasi behar izan dut apur bat Plone zer den eta zelan dabilen.

Bidean ikasi dut podcastak egiten Odeorekin, mapak erabiltzen Google Mapsekin eta berauek sailkatzen Tagzaniarekin, nire agenda sarean erabiltzen Google Calendarrekin, diapositibak partekatzen SlideShare erabilia eta wiki bat egiten pbwiki erabilia.

Gaur egun, astean 40 bat ordu egiten ditut Interneten, eta hor albiste iturriak kudeatzen ditut, informazioa irakurri, artikuluak idatzi, erantzunak utzi, nire ikasleen lanak gainbegiratu, agenda kontsultatu eta egunean jarri, denetik apur bat. Bloglines erabiltzen dut egunero informazioa kudeatzeko, eta horretarako 95 feed ditut aukeratuak. Gaur egun ez dut zalantzarik: Bloglinesetik jasotzen dudana informazioa askoz ere aberatsagoa da niretzat, hedabide tradizionaletan jasotzen dudana baino.

Geroago ikasi dut horri guztiorri deitzen zaiola Web 2.0, adierazteko sarearen bigarren aro bat, eta horrek esan nahi duela Internet dinamikoa dela, plaza handi bat non partekatzen diren ideiak, edukiak, iritziak..., denetik. Eta hor, Web 2.0 horretan, badugula zeresana zuek eta nik, erabiltzaileok.

Beraz, hauxe da nire ibilbidea Web 2.0 horretan, 2001ean hasi eta gaur arte. Blog batean hasi zen, Sustatun, eta gero, poliki-poliki, hedatzen joan da beste esparru batzuetara, gehienak komunikazioari lotuak.

3. Komunikazioan eta irakaskuntzan

Kontua da aldi horretan ni birtual bat sortu dudala, gero eta osatuagoa eta oso lotua ni honekin, haragizkoarekin. Nire bloga irakurtzen duenak badaki zer pentsatzen dudana. del.icio.us-en dudana kontua irekitzen duenak badaki zer gordetzen dudana, eta zeren arabera sailkatzen ditudan irakurgaiak. Zeintzuk diren nire informazio iturriak Bloglines-ek salatzen ditu. Eta zertan nabilen, Flickr-en agerturiko argazkiek ere erakusten dute beste modu batean.

Ni birtual horrek ispilatzen ditu, oro har, azken urte hauetan gehien landu ditudan esparruak: komunikazioa eta irakaskuntza. Segitzen dut komunikatzen. Esan liteke, gainera, Web 2.0 horrek areagotu egin duela nire premia komunikatzeko. Orain inoiz baino askeago sentitzen naiz gura dudana idazteko. Ez daukat paperean ibiliko banintz izango nituzkeen morrontzak: ni naiz erredaktorea, ni editorea, ni zuzentzailea, ni argitaratzailea eta ni banatzailea. Nahi dudanean idazten dut, eta nahi dudanean argitaratu. Kostu barik, denbora ez bada.

Askatasun horrek eta aukera horiek liluratu egiten naute, eta horiek eraman naute denbora honetan Web 2.0ren inguruan ikasitakoak nire ikasleei irakastera. Komunikazio ikasleak dira, eta nahi dut jakin dezaten, hasiera-hasieratik, Internetek zer aukera eskaintzen dituen, daukaten onena emateko, komunikatzeko duten grina hori atera eta esateko.

Unibertsitatean aritzeak eta gai hau irakasteak, ordea, eman didate zer pentsaturik. Izan ere, ez dakit gauzak ondo egiten ari garen. Ikasleen partetik ez dago arazorik. Bai iaz eta bai aurrean ere eman ditudan ikastaroetan, ikasle gehienek interes handia erakutsi dute Web 2.0ren aurrean, batez ere Ikus-entzunezko Komunikazioa ikasten ari direnek.

Zenbaitetan arazoa irakasleok gara. Web 2.0 honek dakar lan egiteko modu bat, oso bestelakoa: irekia, gardena, bizkorra. Unibertsitatean, berriz, irakasle gehienok ohituta gaude bakoitzak bere jakintza babesten, ezkututzen ia, ulertzen baitugu jakintzaren jabea denak abantaila duela. Eguneroko kontua da apunteak gordetzea eta ez partekatzea. "Zelan, nik lana egin, irakurgaiak sailkatu, zer eta alper koadrilla bat etorri eta dena zurrupatzeko? Ezta pentsatu ere!". Hori ere entzun behar izan dut, del.icio.us dela-eta.

Horren haritik, azken hilabete hauetan Wikipediaren kontra sumatzen ari naizen iritziak, unibertsitatean eta unibertsitatekanpo ere bai. Matxinatzen hasi gara teknologia berriek dakartzaten aldaketen kontra, gehienetan beldurrak eraginda.

Kontraesan batean bizi gara: alde batetik, ikasgela itxiak ditugu, erabat kontrolpean, eta bestetik, sarearen inguruan sortzen ari den mundu irekia eta gardena, non ikaskuntza fenomeno irekia den. Mundu ireki bat zabaldu zaigu gure

begien aurrean, baina segitzen dugu irakaskuntzan ikasleei bakarka ikasgarazten. Hasi garenean eraikitzen elkarlanean oinarritutako gizarte bat, oraindik ere behartzen ditugu ikasleak bakarka lan egiten.

Eta guraso garen aldetik, beste horrenbeste. Gu haurrak ginenean, gure gurasoek errieta egiten ziguten komiki larregi irakurtzen genituelako. Tontotu egingo ginela esaten ziguten. Gaur egun, berriz, gu egin gara guraso, eta kendu egiten dizkiegu geure seme-alabei eskuko telefonoak eta bestelako teknologiak, konturatu barik horiekin batera kentzen dizkiegula oso teknologia sozial ahaltsuak.

Ez gara ohartzen jakintza ondare ugari bat dela, ez dagoela arriskuan ura bezala, eta Internetek —eta Web 2.0k bereziki— gure esku jartzen digula ondare hori, nahi badugu aprobetxatu. Hau ez da modari jarraitzea. Sekula ez bezala, eskura ditugu idazleak, abeslariak, politikariak, arkitektoak... lehen eskuko informazio iturri paregabeak. Orain arte, gure idazleak ikastetxez ikastetxe ibili dira irakurle gaztetxoak ezagutzen. Hemendik aurrera, horrezaz gain, eta akaso bisita horiek egin aurretik, gure idazleek parte har lezake irakurketa partekatuetan, iruzkinak eginez ikasleek eta irakasleek utzitako mezuetan. Horrelako esperientziak egiten hasi dira AEBetan. Han, irakasle batek antolatzen du liburu baten irakurketa, ikasleekin, berauen gurasoekin eta idazlearekin adostu ondoren. Hortik aurrera, irakaslea da irakurketa-gidaria, baina idazlea bera ere sartzen da elkarrizketan irakurleekin. Literaturan bezala, berdin egin liteke kazetaritzan, ekonomian eta beste jakintza alor batzuetan. Internetek inoiz baino eskurago jartzen digu iturrietara jotzea, eta hori aprobetxatzen jakin behar.

4. Jakintza partekatua

Zorionez, gero eta jende gehiago dago sinesten duena jakintza partekatuan, eta sortzen ari dira adibide zoragarriak gu denok profita gaitezen.

MIT Open CourseWare da horietako bat. Massachusetts Institute of Technologyk sortu du, eta hor erakunde horrek eskaintzen ditu ikasmaterialak munduko irakasle eta ikasleentzat, doan. Irakurgaiak, bideoak, hitzaldiak..., denetik, guk erabil ditzagun.

Gugandik hurbilago, IKTeroak daude. Hiru irakasle Jakintza Ikastolakoak. Sekulako lana egiten ari dira ikastolan bertan, eta kanpora begira, egiten duten guztia (testuak, hizkuntza-baliabideak, bideoak, audioak, azalpenak, eskolak...) dena irekian jartzen baitute, denon mesederako.

Beste horrenbeste egiten du Benito Fiz euskara irakasleak Karrajuan, hor eskaintzen baititu bloga, RSS jarioak, ideiak eta baliabideak eskolarako, foroak eta testuak, besteak beste.

Aipatu gura nuke, halaber, Hezi Top, Axular lizeoak hezitzaileontzat sortutako topagunea, e-learnin aske eta doakoa bultzatzeko. Edo azken aldi honetan UEUK aurkezturiko Buruxkak liburutegi digitala, unibertsitate mailako materiala erabiltzaileen esku jartzeko helburuarekin.

Ondo ulertzen baditut ahalegin horiek, Euskal Herrikoak eta hemendik kanpokoak, beste paradigma baten aurrean gaude: orain aurreratuena ez da informazio gehien pilatzen duena, baizik eta gai dena denon ahalmek erabilia jakintza aurreratzeko.

Alfabetatzea bera aldatzen ari da. Mundu berri honetan irakurlea editore bihurtu behar da. Baina horretarako, jakin beharra du zelan bereiztu alea eta lastoa, baliozko informazioa eta zaborra. Horregatik, kontua ez da Wikipedia debekatzea, baizik eta irakastea berau ondo erabiltzen.

5. Kontrakoak

Harritzekoa bada ere, euskal idazleen artean gauza hauek nahiko arrotzak dira. Salbuespenak salbu, gehiago dira kontrako iritziak agertu dituztenak aldekoak baino. Niri, berriz, gehiago interesatzen zaizkit Anjel Lertxundirenak bezalako jarrerak, zeren iaioa izan barik teknologia kontuetan, berauek erabiltzera ausartu baita, bere komunikazio gaitasuna areagotzeko.

6. Argi-ilunak

Euskaldunok gutxi gara. Hala ere, lehendabiziko aldiz aspaldiko partez, bizkor samar erantzun diogu Interneten desafioari. Aurki.com agregatzailea izan daiteke horren ispilurik adierazgarriena. Izan ere, Aurkik ia 400 informazio iturri jasotzen ditu euskaraz. Hori gertatzen da Euskal Herrian, non egunkari bat euskaraz ateratzeko ehun eta piku urte behar izan genituen. Bada zerbait.

7. Itxaropena

Egin ditugu urrats batzuk Interneten, baina gehiago egin beharko ditugu, bertako panorama bizkor aldatzen ari baita.

Euskaltzaindiak ikasi beharko luke Euskalbar egin dutenengandik. Kasu horretan herritar batzuk lanean jarri dira eta, musu truk, hiztegi mordoan oparitu digute euskaraz lan egiten dugunoi. Eta beste horrenbeste esango nuke Xuxen egiten duen taldeagatik. Jendeak gogoan duenean, eta ideia bat, gauza asko egin ditzake, komunitatearen alde.

Eta bukatzera noa. Iragan martxoaren hasieran, Phil de Vellis, komunikazio aditu gazte bat deseroso zebilen gauzak zelan zihoazen demokraten artean AEBetako kanpaina, eta igande arratsalde batean, ordenagailuaren aurrean jarri, 1984ko iragarki bat hartu, Macintosh ordenagailua iragartzeko egina, eta, software apur bat eta irudimena erruz erabilita, bihurtu zuen Hillary Clintonen aurkako adierazpen zorrotz. Sarean jarri, zenbait hedabidetara lotura bidali, eta sekulako hautsak harrotu zituen, milioika lagunek ikusi baitzuten bideo laburra, AEBetan eta handik kanpo. Nik tartean.

Adierazpen horrekin, Phil de Vellis-ek, herritar batek, sakon eragin zuen kanpaina. Balentriaren ondorioz, utzi egin behar izan zuen bere lana, baina ez zen joan buru-makur. Horrela agurtu zen: "Iragarki hau ez da izan herritarrek egindako lehena, eta ez da azkena izango. Jokoa aldatu egin da". Nik ere horixe uste dut: Web 2.0k aldatu egin duela jokoa. Eskerrik asko.

Joxe Aranzabal

Elorrión, 2007ko maiatzaren 10ean.

Zabaldu.com, albistegi kolektiboa

Arkaitz Zubiaga

UNEDeko hirugarren zikloko ikaslea

1. Sarrera

Bisitarien parte-hartzea ezaugarri nagusi duen Web 2.0aren fenomenoetako bat da albistegi kolektiboena. Ingeleseko Digg.com [1] izan zen horren asmatzaile eta aitzindaria, izan duen arrakasta handiari esker Alexako sailkapenean lehen 100 webguneen artean egotea lortu duelarik. Honen ondoren, ohikoa denez, klonak iristen hasi ziren, filosofia berean oinarritutako webgune gehiago agertzen hasi ziren. Eta horien artean badago bat bereziki nabarmendu zena: Meneame.net [2]. Izan ere, azken hau software libre bezala argitaratu zen, kode irekian, eta horrek klonen kopurua izugarri haztea suposatu zuen, komunitate eta hizkuntza ezberdinentzako aukera paregabea eskainiz. Horien artean dugu Zabaldu.com, 2006ko martxoan abian jarritako euskara hutsezko albistegi kolektiboa.

Zabaldu.com sortzearen helburu nagusietako bat euskarazko komunitatea indartu eta batzea izan zen, euskal internautek parte hartu eta iritzia elkarbanatzeko gune komuna izatea, alegia. Bide batez, sarearen bitartez euskararen erabilera bultzatzea ere badu helburu.

2. Zer da Zabaldu.com?

Zabaldu.com [3] Interneteko albistegia da. Ohiko albistegietan ez bezala, ordea, ez du editore profesionalik atzean. Bisitariak dira bertako edukiak sortu eta aukeratzeko dituztenak. Interneteko komunikabideetan, blogetan edo beste edozein webgunetan aurkitutako albisteak gomendatu ditzakete erabiltzaileek, Zabaldu.com-en horietarako lotura eta aipamen bat utziz. Honenbestez, bidalitako albiste hauek ilara batera pasatzen dira, guztion artean aukeraketa egiteko.

The screenshot shows the Zabaldu.com website interface. At the top, there is a search bar with the text "bilatu..." and navigation links for "profila: arkaitz", "sajoa itxi", "Zabaldu.com kamisetak!", and "Laguntza". Below the search bar, the main content area displays "Ilarako albisteak" (Latest news) with filters for "guztiak", "gomendatutakoak", and "baztertutakoak". Three news items are visible:

- Getxoko PNVk bere artezkariei emandako jarraibideak** by etengabe.blogspot.com (7 minutes ago). Summary: Getxoko PNVk bere artezkariei hauteskundeetan izan beharreko jarrerak azaldu dizkie hemen argitara eman duten orri horren bidez. Ni ere bozkatzera joan naizenean PNVko artezkariek berak esan du ez nuela EHNarekin bozkatzetik... iruzkin gabe | etiketak: pnv, hauteskundeak, batxokia | hemen: Politika | aldatu | bildu
- KONTZERTUA** by www.gara.net/paperezkoa/20070524/19975/eu/Gainera... (13 minutes ago). Summary: Asfixia eta LOAN kontzertuan "la kelo" gaztetxean, arratseko 20.00retan. Portugalteko gazte asanbladako isunei aurre egiteko. 2 iruzkin | etiketak: musika, aisia | hemen: Aisia | aldatu | bildu | arazorik? [x]
- EB-Aralarreko gazteen ekitaldi nagusia ostegunean Bilbon** by www.blogak.com/iratzarribizkaia/eb-aralar-koalizioko-gazteek-bilbon-os... (37 minutes ago).

On the right side, there is a sidebar with the text "Zure botoa garrantzitsua da!" and "Erabili kategoriak zerrenda motzagoa izan dadin. Horrela, ez duzu zure gogokoenetako sarrera interesgarririk galduko." Below this, a list of categories is shown: "guztiak (217)" with sub-categories: Aisia (16), Bitxikeriak (6), Ekonomia (3), Euskal Herria (13), Euskara (39), Gizartea (19), Hezkuntza (9), and Kirola (8).

Ilarako albisteak

Ilarako albiste horien artean interesgarrien deritzenak bozka ditzakete

erabiltzaileek, aukeraketa eginez. Boto gehien jasotzen dituzten albisteak dira Zabaldu.com guneko azalera pasatzen direnak, eta besteak ilaran gelditzen dira. Honi esker komunitateak hautatutako berriak ageri dira hasierako orrialdean, eta ondorioz, bisitariak gomendio hauek ikusi eta jatorrizko orrialdeetara jo dezakete albisteak irakurtzera.

Era horretan, erabiltzaile batek beste webgune baten aurkitutako albisteak Zabaldu.com-era bidali eta besteak bozkatzearen ekintzari 'zabaltzea' deritzo.

Albisteak bidali eta bozkatu ahal izateaz gain, erabiltzaileek badute albisteen gainean iruzkinak egiteko aukera ere. Iruzkin hauei esker eztabaida interesgarriak sortzen dira eta parte-hartzea sustatzen da.

3. Nola egin jarraipena

Zabaldu.com webgunera bidalitako albisteak jarraitzeko modu ezberdinak daude, norberaren aukeran:

- **RSS jarioak:** Hauen bitartez webguneko edozein berrikuntzari buruzko informazioa jaso daiteke jario irakurleak erabiliz, hala nola Bloglines¹ edo Alesti². Jario ezberdinak daude eskuragarri: argitaratutako albisteak, ilarakoak, edo guztiak.
- **Kuxkuxeroa:** Webguneko atala da hau. Bertan agertzen da webgunean gertatutako mugimendu oro: albisteen bidalketak, bozketak, iruzkinak,... guztia ikusi ahal izateko modurik egokiena da hau.
- **Twitter:** Azkenaldian ezagun egin den webgunea da Twitter, lagun artean mezuak elkartrukatzea ahalbidetzen duena. Bertako 'zabaldu' erabiltzailea [4] lagun bezala gehituz albisteak norbere kontuan jasotzeko aukera dago. Horri esker, albisteak bat-bateko mezularitza bitartez edo sakeleko telefonoan jaso daitezke, beti ere dohainik.

4. Kidetutako webguneak

Albiste bat zabaltzeak bi webguneei egiten die mesede; bai albistearen duenari, eta baita Zabaldu.com berari ere. Metodo honi esker Zabaldu.com-en biltzen dira erabiltzaileek sarean aurkitutako berri interesgarrienak, eta bertan gehitutako loturek bisita gehiago daramate jatorrizko orrialdera.

Hori dela eta, gero eta gehiago dira albisteak zabaltzeko erraztasunak eskaintzen dituzten webguneak. Horretarako, orrialde bakoitzean 'zabaldu' iruditxoa gehitu dute gune askok, zabaltzeko aukera zuzena eskainiz. Horien artean daude hainbat komunikabide (Berria¹, Gara², Argia³,...), blog komunitate (Blogari.net⁴, Mundua.com⁵, Nireblog⁶, Larrabetzu.org⁷,...) eta blog, euskal komunitatea batu eta indartuz.

Gehitu artikuloa:

Garako albisteak zabaltzeko lotura

Bestalde, Zabaldu.com webguneko azken albisteak norbere webgune edo blogean modu errezean erakusteko aukera ere eskaintzen da. Hala, erabiltzaileek elikatutako edukiak kontsumitzeko aukera ere badago.

5. Proiektuaren bilakaera

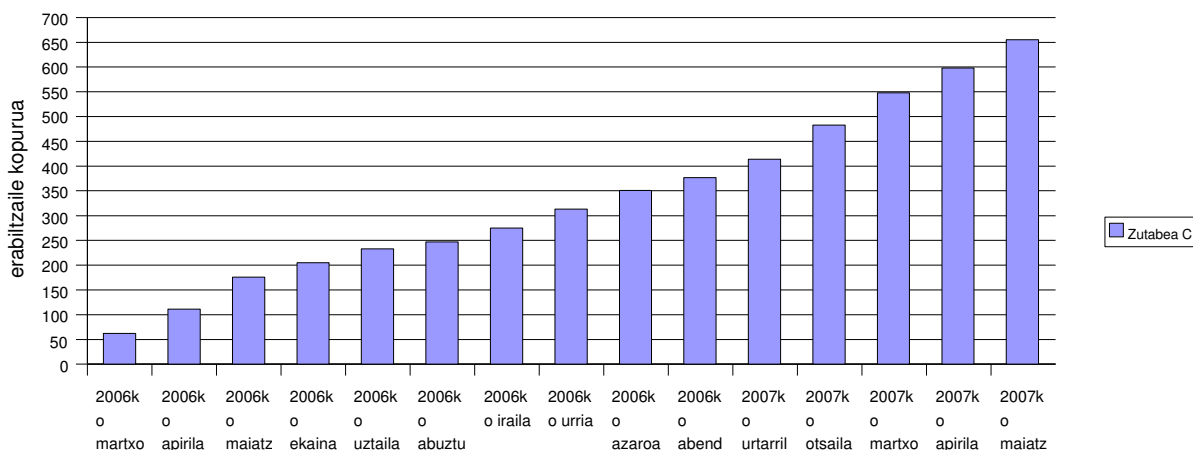
Duela gutxi bete du lehen urtea Zabaldu.com-ek. Bertako parte-hartze mailak gora egitearekin batera, albisteen kopuru eta kalitateak ere gora egin dute. Proiektua abian jarri eta berehala logo lehiaketa jarri zen abian, erabiltzaileei webgunerako logoa diseinatuz gonbidatuz. Aurkeztutako guztien artean irabazlearen hautapena egiteko

prozesua ere, webgunearen ildoari jarraiki, bozketa bitartez egin zen. Horrela hasi zen Zabaldu.com-en komunitate bateratu bat sortu eta osatzen.

Lehiaketaren logo irabazlea,
txokolarte.com-eko Axierrek egindakoa

Lehen urte honetan ia 2000 albiste zabaldu dituzte erabiltzaile guztien artean, bataz beste ia 6 eguneko.

Zabaldu.com-eko erabiltzaile kopuruaren bilakaera

Goiko adierazpen grafikoak erakusten du denboran zehar izan duen erabiltzaile kopuruaren hazkunde nabarmena. Hasieran erabiltzaile gutxi batzuk izatetik komunitate aktiboa izatera pasa da, 600 parte-hartzailetik gora osatutakoa.

6. Bisitarien profila

Webguneko bisitarien inguruan esan beharrik ez dago gehiengo handia Euskal Herriko biztanleak direla. Euskara eta euskal komunitatearengan interesa duen jendeak jotzen du Zabaldu.com-era. Badaude, ordea, bisitari hauek ezberdintzen dituzten hainbat ezaugarri:

- **Erabiltzen duten nabigatzailea:** Webgune gehienetan gertatzen denari kontrajarriz, Mozilla Firefox nabigatzailea da nagusi, %35arekin, eta Internet Explorerrek jarraitzen dio %31rekin.
- **Nabigatzailearen hizkuntza:** Guztiek ikusten dute webgunea euskaraz, aukera bakarra hori delako, baina instalatuta duten nabigatzailearen konfigurazioa ez ohi da horixe izaten. Horietako %30 inguruk dauka euskaraz konfiguratuta, eta gainontzekoek erdaraz, %55arekin gaztelania nabarmentzen delarik.
- **Sistema eragilea:** Honetan bai, Windows erabiltzaileak dira nagusi, baina beste webgune batzuek izaten dutena baino Linux eta Mac bisitari gehiago ditu, %10 eta %4 hurrenez hurren.

Datu hauek erakusten dute bisitarien profila nahiko teknikoa dela, edo Interneten inguruko ezagutza maila ertain-altua dutela behintzat.

7. Albisteen azterketa

Proiektuaren ibilbidean zehar bidalitako albisteei erreparaturaz, hainbat ezaugarri interesgarri lortu daitezke:

- Berria egunkaria da albiste gehien zabaltzen zaizkion webgunea, eta Gara eta Sustatuk jarraitzen diote.
- Erabilitako etiketek erakusten dutenez, gehien jorratutako gaia 'euskara' da ezbairik gabe, Euskal Herria, Internet eta teknologiak ere albiste asko dituztelarik.

" 2.0 aht albisteak aplikazioak apple argazkiak argia artea askatasuna bake prozesua bartzelona
 batasuna berria bideoa bideoak bilbo bizieuskaraz bloga **blogak** copleft de juana donostia eaj eh20
 ehu eitb ekologia ertzaintza eta **euskal herria** euskaltzaindia **euskara** firefox
 freewarea futbola gara gasteiz gaur8 gazteak gazteria gipuzkoa gizartea gnu/linux google gose greba
 hauteskundeak hedabideak heman hezkuntza hizkuntza informatika **internet** irratia kirola
 kontseilua korrika **kultura** lehiaketa librezale liburua linux literatura manifestazioa microsoft
musika nafarroa natura openoffice pnv **politika** presoak rss saria sariak segurtasuna software
 software librea softwarea su-etena **teknologia** telebista telefonia topagunea tortura txirindularitza
 ubuntu umorea web web 2.0 web2.0 wifi wikipedia windows youtube zabaldu.com zentsura zientzia
 zinema ziurtagiria

Zabaldu.com-eko etiketa erabilienak

- Boto gehien jaso dituzten hamar albisteei erreparaturaz gero, bi baino ez dira komunikabideetatik hartutakoak. Gainontzekoak sareko beste gune batzuetatik hartutakoak dira, blogak esate baterako.

8. Abantailak eta desabantailak

Albisteak argitaratzeko sistema honek, guztiek bezalaxe, baditu abantailez gain desabantaila batzuk ere. Jarraian azaltzen direnak nabarmendu daitezke.

8.1. Abantailak

- Erabiltzaileen parte-hartzeari esker, bestela aurkituko ez genituen **albisteak ezagutu** ahal izaten dira, egitasmo eta ekitaldi interesgarriak ere ezagutuz.
- Euskal **komunitatearen bateratzea**, eta albisteen inguruko **eztabaida interesgarriak** sortzea ahalbidetzen ditu.
- **Parte hartzeko aukerak** motibatu egiten du erabiltzailea, proiektuarekiko gertuago sentituz.
- Zenbat eta komunitate handiagoa, orduan eta emaitza hobeak albisteen hautapenari dagokionean. Zentzu honetan ere hobetzen ari da, parte-hartzaile kopurua hazten doan heinean.

8.2. Desabantailak

- **Parte-hartze maila baxua** da bisitari kopurua kontuan izanda. Bisitari askok

edukiak irakurtzen ditu, baina ez du bere ekarpenak gehituz parte hartzen.

- Albisteak bidaltzeko askatasuna dela eta, **spam mezuak** ere iritsi ohi dira noizbehinka. Hala eta guztiz ere, erabiltzaileen boto negatiboek esker laster baztertzen dira hauek.

9. Ondorioak

- Erabiltzaile gehienek **irakurketa azkarrak** egitea nahiago dute, eta gainera begiratzen dituzte albisteen titularrak. Horregatik, oso garrantzitsua da hauek ongi definitzea, jendearengan interesa piztu dezan.
- **Bisitarien** profilek erakusten duten **maila teknikoa** erabiltzaile asko Web 2.0arengana gerturatu ez izanaren seinale da. Lan egin beharra dago Web 2.0 erraza eta interesgarria dela erakutsi eta jende gehiagori iritsiarazteko.
- Era berean, bisitarien **parte-hartze maila baxua** da, bai beldurragatik edo bai ezagutza ezagatik. Jende gehiago inplikatzera animatu beharra dago, horrek sortzen duen aberastasunaz mentalizatuz.
- **Boto gehien jasotzen dituzten albisteak askotan ez dira egunkarrietan agertu ere egiten**, baizik eta blog edo webguneren baten norbaitek ekarritakoa izaten dira. Hauxe egunkari eta kazetarietarako hausnarketarako arrazoia izan liteke, jendearen benetako interesari erreparatuz.
- Zabaldu.com-en beste gune batzuetako albisteak aipatzeak haiei **lapurtu egiten dienaren ustea** sortu du hainbat komunikabiderengan. Kontrakoa da gertatzen dena, haiei lagundu egiten baitie, loturak egin eta bisitariak eramanez, gunearen izenak dioen bezalaxe, albisteak zabalduz. Horrez gain, euskarazko komunitatea bateratu ere egiten da.
- Proiektuak oraindik ere denbora gutxi darama martxan, baina aurrera doan heinean edukiak hazten doaz, eta **ikerketa eta hausnarketarako ideiak eskaini ditzake**, Digg bezalako guneekin jada egin duten bezalaxe [5].

10. Erreferentziak

[1] Digg.com – <http://www.digg.com>

[2] Meneame.net – <http://meneame.net>

[3] Zabaldu.com – <http://www.zabaldu.com>

[4] Zabaldu erabiltzailea Twitter.com-en – <http://twitter.com/zabaldu>

[5] Lerman K. Social Networks and Social Information Filtering on Digg. Arxiv.org. 2006.

Euskal Herria 2.0

Iratxe Esnaola Arribillaga
bipuntuzero.org ekimeneko kidea

1. Aurrekariak

Euskal Herriak beharrezkoa duen esparru komunikatibo nazionalaren hausnarketan teknologia berrien aukerak eta arriskuak eta, bereziki, sarearen baitan Euskal Herriaren existentzia bermatu beharra behin eta berriz azpimarratu ohi den kontua da. Ez da, ordea, hausnarketaren alde bakarra. Euskal Herriak nazio bezala etorkizuna izango badu, biziraungo badu eta garatuko bada nazioarteko errekonozimendua behar du. Esparru eta maila guztietan. Eta Interneten baitan estatuak edo nazioak errekonozitu daitezke edo ez. Nortasun kultural, linguistiko, nazionala duen herria errekonozitu daiteke edo ez. Eta horren ondorioak handiak eta garrantzitsuak izan daitezke. Esan gabe doa, errekonozimendu hori lortzeko lana gogotik egin behar dela, hots, errekonozimendu hori irabazi egin behar dugu.

Euskal Herriaren kultur eta nortasun garapen eta zabaltzerako aukerak izan zitezkeenak arrisku bilakatu zaizkigu maizegi, eta hala gertatu daiteke XXI mendeko komunikazio tresna nagusiarekin, Internetekin alegia.

XX. mendean euskal kultur eta nortasunaren biziraupen eta zabaltzerako erronka nagusi bezala ikastolak eta euskarazko komunikabideak aipatu ditzakegun bezala, esan dezakegu XXI. menderako badugula erronka berria, INTERNET.

Orain arte eragile asko izan dira interneterako lan eta proiektu ezberdinak egin dituztenak, gure nortasun propioa, gure kultura eta gure hizkuntza agertu dutenak, eta horietako asko oso positibotzat jo ditzakegu. Tamalez, lan hau askotan era sakabanatuan egin da, norberak bere inizatiba propioak bultzatuta.

Iritsi da garaia norberak egiten duen lan propioaz aparte esparru berri honetan ere herri bezala jokatzeko hasteko, pentsatzeko eta ekiten hasteko, gure herria bizi eta garatu dadin interneten ere bere existentzia eta espazio propioa bermatua izan behar duelako.

Egun Internet eraberritua aurkezten zaigu: Web 2.0 hemen da. Mekanismo eta tresna berri pila bat garatu dira eta garatzen ari dira, eta aurretik nagusiki informazioa argitaratzeko tresna zena, informazioa konpartitu edo partekatzeko tresna bilakatzen ari da. Horren adibide dira Blog-en inguruan garatzen ari den fenomeno guztia, agregatzaileak, RSS, Flickr, software soziala...eta beste tresna berri batzuk.

Horrexegatik Internet mundu mailan berregokitzen eta berritzen ari den honetan euskal kulturak eta nortasunak berriztapen orokor horren baitan izan ditzaketan zailtasunak, mehatxuak, indarguneak eta aukerak aztertu eta horren arabera gure herriak izan ditzakeen erronken inguruan hausnartzea beharrezkoa da.

Hausnarketa horiek helburu, 2006ko irailean Euskal Herria 2.0 izenburupean jardunaldi batzuk antolatu zituen bipuntuzero.org ekimenak.

2. Egungo egoera

2006ko iraileko Euskal Herria 2.0 jardunaldietan Euskal Herriaren garapen teknologikoaren argazki bat atera nahi genuen. Beharrezkoa iruditzen zitzaigun bipuntuzero.org ekimeneko kideok buruan genituen kezka eta hausnarketak mahaiganeratzea eta Euskal Herriko komunitate teknologikoarekin eta bestelako eragilekin ondorio kolektiboak partekatzea. Hausnarketaren oinarriek ikuspuntu ezberdinak beren baitan biltzea halabeharrezkoa da eta hori helburu, teknologien mundutik aparteko eragileak ere gonbidatu genituen jardunaldietara. Jardunaldiak bi arratsaldetan ospatu genituen. Eta bi arratsaldeetarako, bi gai ezberdin. Batetik lokalizazio estrategiak eta bestetik globalizazio estrategiak.

2.1. Lokalizazio estrategiak

Lokalizazio estrategietan teknologien Euskal Herriratzeaz hitz egin genuen eta Euskal Herriratze horretan, Internetez gain, software librea ere oinarritzko elementutzat identifikatu zen. Eta arrazoiak sobera ditugu. Internet eta software libreak badute ezaugarri oso garrantzitsu bat amankomunean: biak herrialdeen ezaugarriekiko independenteak dira. Euskarak, Euskal Herriak eta euskaldunok beharrezko dugun independentzia teknologikoa eskaintzen digute, bai Internetek eta baita software libreak ere. Baina herrialdeen ezaugarriekiko independentziaz haratago, badute besterik amankomunean. Internet eta software librea erabiltzaileok eraikitzen ditugu, gu gara motorra. Denok eta era berean inork ez ditu kontrolatzen, neutralitate teknologikoan oinarritzen dira eta hazkundera 'anarkikoa' dela esan daiteke. Bi oinarri hauek, herrialdeen ezaugarriekiko independentzia eta hazkunde anarkikoa, ezinbestekoak dira teknologiaren lokalizazioaz ari garenean. Eta beraz, teknologien Euskal Herriratzeak bi erronka nagusi zituela adostu genuen: Internet eta software librea.

Interneten ildotik, euskararen presentzia eta erabilera zen gure abiapuntu eta helburua. Azken finean, Euskal Herria edo euskararen herria, txikia izanik ere, present dago Interneten: hala nola, euskarazko online egunkariak, unibertsitate, erakunde publiko etabarren webguneen euskarazko bertsioak. Euskal Herria present dago euskarazko edukiak sortzen ditugun bitartean. Alegia, Internet euskarazko 'dokumentuen' artxibo infinitua izan daitekeela, euskaldunok nahi eta sortzen badugu. Cambridgeko Unibertsitateko linguista batek, David Crystal-ek, "mehatxatuta dagoen hizkuntza batek aurrera egin nahi badu, hiztunek teknologia elektronikoa erabiltzen dutelako izango dela" esan zuen 2000. urtean. Bestalde, eta Web 2.0 kontzeptuaren baitan, euskal blogosfera ere indartsu dagoela esan zen, eta euskarazko wikipediaren garapena ere parametro positiboetan kokatu zen. Baina kezkak bagenituen zentzu honetan. Interneten euskarak badu bere lekua, baina euskaraz bizi gaitezke Interneten? Erabiltzaile 'arruntek' edukiak sortzeko aukera izateak, euskararen kalitateari kalte egiten dio, edo lagundu egiten du?

Han entzundakoen arabera, Interneten euskaraz bizitzea ez da posible egun. Interneten gehien erabiltzen ditugun zerbitzuak euskaraz izateko oraindik lan asko egiteko dagoela argi gelditu zen. Kalitateari dagokionean, kalte eta onurak aipatu ziren. Zentzu batean, euskaraz egoki eta euskara batuan idazteko obligazio ezak, euskararen presentzia areagotzen zuela komentatu zen, eta euskalkien zabalpena ere bultzatzen zuela. Halere, euskararen kalitatea hobetzeko online laguntzak ere existitu behar dutela mahaigaineratu zen. Honetaz guztiaz gain, Interneten euskararekiko beste bi lan ildo ere identifikatu ziren: Interneten euskara gaitzat hartzea eta online hiztegiak eta euskara ikasteko online ikastaroak sortzeko beharra. Ildo honetan,

gainera, 1+3 formula aipatu zen, alegia, euskarari lehentasuna emanaz baina frantsesa, gaztelania eta ingelesa gehituz.

Halere, euskarak Euskal Herriak eta euskaldunok Interneten ditugun erronkez hitz egitean, atomizazio egoera izan zen gehien nabarmendu zena. Lan asko eginda dagoela azpimarratu zen, baina elkarlanean gutxi aritzen garela eta inolako indar metaketarik ez dela ematen. Indar horiek metatzea izan daiteke, beraz, Interneten lokalizazioaren lehen erronka.

Internet informazioaren paradisia da. Informazioaren eta jakintza kolektiboaren eremua da. Distantziarik eta geografiarik gabeko informazio sarea da, informazio iturri mugagabea. Eta informazioa egungo jendarteren eta ekonomiaren oinarria da. Beharrezkoa da informazio egokia momentu egokian eskura izatea. Baina informazioa ezerezean gelditzen da irisgarria ez bada. Hortik dator lokalizazio estrategien bigarren lan ildoaren beharra: software librea.

Lokalizazioaz ari garenean informazioa jendarteratzea beharrezkoa da: teknologiarik demokratizazioa ere esaten zaio. Eta software librearen demokratizazio hau ahalbidetzen duela esan ohi da. Nazioartean ere 'One Laptop Per Child' kanpainarekin software librearen izaera demokratizatzailea urazaleratu da. Honen harira, software librearen Informazioaren eta Ezagutzaren Jendartea indartzen eta hedatzen laguntzen du. Software librearen filosofiak tokian tokiko errealitateak abiatutako garapen teknologikoa ahalbidetzen du. Beharrezkoa da gure tresna propioak garatzea, eginda daudenak euskarara lokalizatzea eta erabilera jendarterean zabaltzea. Software librea gurea bezalako herri baten garapen teknologikoaren gakoa da, etorkizun teknologiko oparo eta librea eskaintzen digun teknologia mota bakarra.

Horretarako, baina, software librearen erabilera zabaltzea eta jendartea eta enpresa txikiak sentibilizatzea halabeharrezkoa da, software librea software jabetunaren alternatiba sozial bezala planteatuz. Software librearen hautuak apustu nazionala izan behar du Euskal Herrian. Halere, Interneten kasuan bezalaxe, egoera atomiko baten argazkia mahaigaineratu zen. Software libreko aplikazio eta banaketa ugari euskaratuak daude, proiektuak ere badaude martxan, baina bakoitzak bere bidea jarraitzen du. Elkarlanean are potenteagoa izan daitekeen garapen proiektua, izan daitekeena baino askoz ere murriztagoa da eta horrek ikaragarriko garrantzia duela esan zen. Lokalizazioan ondo ari gara, bai Interneten eta baita software librearen munduan ere, baina egoera atomiko batetik artikulaziora eramango gaituzten koordinazio neurriak behar beharrezkoak ditugu.

2.2. Globalizazio estrategiak

Globalizazio estrategietan Euskal Herriaren internazionalizazio teknologikoaz aritu ginen. Teknologia gehi globalizazioa baturatik, Internetek eskain diezaguen nazioarteko aitorpena izan genuen oinarri. Finean, Internet globalizazioaren kausa zuzena ez izan arren, mundu globalizatuaren harroina delako. Internet da munduko txoko ia gehienak konektatzen dituen sare erraldoia. Eta sare horretan Euskal Herriak bere txokotxo egin behar du. Euskal Herriak mundu birtualera jauzi egin behar du.

Euskal Herria txikia da berez, txikia da offline geografian. Baina Interneten nahi duguna izan daiteke. Interneten lurraldetasuna berezkoa da, eta ez dago zatiketa administratiborik. Paisaia libre eta malgu horretan euskaldunon komunitatea sortzeko beharra azpimarratu zen. Euskararen eta euskal kulturaren habia izango den komunitate birtuala beharrezkoa baitugu, nazioarteko aitorpena eskuratu nahi

badugu. Eta muga geografikoetatik haratago, komunitate horrek euskararen eta euskal kulturaren komunitatea izan behar duela nabarmendu zen, hizkuntza delako Interneten komunikatzeko dugun tresnarik erabiliena.

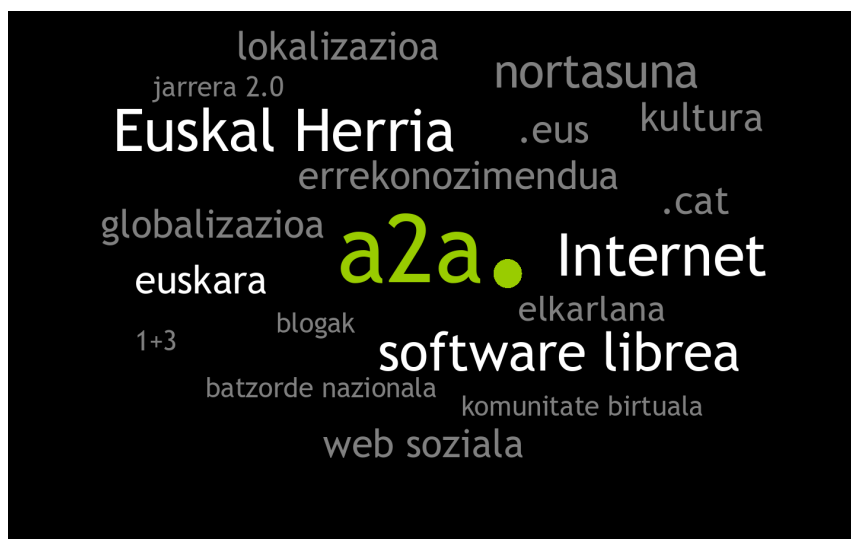
Euskaldunon komunitate birtualak nortasun kolektiboa sortzea baino gehiago suposatzen du. Gure espazio birtuala definituko luke: gure txokoa. Euskara eta euskal kultura sustatuko duten webguneen aterpea izan behar du komunitate horrek, eta horretarako, beharrezkoa zen gure hizkuntza eta kulturarentzat domeinu baten beharra mahaigaineratzea.

Domeinuak webguneak eta komunitate birtualak sailkatzeko erabiltzen diren izenak dira. Era askotakoak daude eta ICANN erakundeak kudeatzen eta banatzen ditu. Lehen mailako domeinuak TLDak dira, Top Level Domain. Bi motatakoak daude: estatu-kodeak eta TLD orokorrak. Estatu-kodeak webguneak jatorrizko herrialdearekin lotzeko erabiltzen dira, .es estatu espainiarrean, eta .fr Frantzia, adibidez. TLD orokorrak, era berean, azpimultzoetan sailkatzen dira. Interneten jaiotzarekin sortu ziren .com, .net, .org, .edu, .gov, .mil, eta .int. Hasieran erabilera zehatzetarako sortuak izan ziren arren, egun erabilera orokorrekoak bihurtu dira. Baina badaude bestelako domeinu orokorrak ere. Hauek babestu eta ez babestuen artean banatzen dira. Ez babestuek ez dute domeinuaren jarduera kontrolatzen duen komunitate bat atzean, Interneteko komunitate globalak kudeatze baititu. .biz [printzipioz enpresentzat], .info [.net domeinuaren zabaltzetik dator], .name [beren izena erregistratu nahi duten pertsona fisiko edo juridikoentzat] eta .pro [profesional independenteentzat] dira. Baina babestuek bai, badute komunitate bat atzean. Eta komunitate honek kontrolatzen eta kudeatzen du domeinuaren erregistroen arloa. Elkarte batek komunitatea ordezkatzeko du, eta elkarte bera da [fundazio bilakatuta] domeinuaren kudeaketa politikak definitu eta administratu behar dituenak. Oraingoz lau daude: .aero [industria aeronautikoarentzat], .coop [erakunde kooperatiboentzat], .museum [museoentzat] eta .cat [hizkuntza eta kultura katalanaren komunitatearentzat].

Zalantzarik gabe, gure txokoa lehen mailako domeinu babestuen multzoan kokatu genuen eta kokatzen dugu egun. Euskarak eta euskal kulturak .cat-en baliokidea izango dena behar dute. Hor kokatu behar dugu internazionalizazio teknologikoaren erronka nagusia, eta egun, hori lortzeko zenbait talde lanean ari dira.

2.3. 'Glokalizioa'

Baina lokalizazio eta globalizazio estrategiak ez dira euren artean independenteak. Batak bestearen beharra du, eta batak beste indartzen du. Hortik atera zen askotan entzuten dugun 'glokalizazioa' kontzeptua. Alegia, ikuspuntu globala inoiz galdu gabe elkarlanean oinarritutako ekimen lokalak egiteko beharra azpimarratu zen. Hori izan zen gure abiapuntua.

1 irudia: Jardunaliaren ondorioak biltzen dituen kontzeptuen lainoa

3. Etorkizunerako erronkak

2006ko iraileko jardunaldiak etorkizuneko erronkak zehazteko baliotsuak izan ziren oso. Hausnarketa haietatik abiatuta eta atomizazio egoeratik artikulazio eta antolakuntzara igarotzeko beharra lehentasuntzat hartuta, lau estrategia edo lan ildo zehaztu genituen: tresna propioen garapena, euskarazko edukien ekoizpena, tresna eta edukien erabilera eta egindako lana ikusgarri bihurtzearen beharra.

3.1. Tresna propioen garapena

Euskal Herriak etorkizun teknologiko oparoa izan nahi badu, beharrezkoa da gure tresna propioen garapena indartu eta artikulatzea. Lokalizazio estrategien haritik, Interneten euskarazko zerbitzuak sortu behar dira [agenda kolektiboak, nazio mailako datu estatistikoak euskararen eta teknologiaren arteko harremanaz, etab], jada sortuak daudenetatik erabilien eta beharrezkoenak direnak euskaratzearekin batera [google-n zerbitzuak, adibidez]. Software librearen arloan, Euskal Herriari begirako banaketa bat aukeratu, eta jendartera, hezkuntza zentroetara, enpresetara eta gainerako elkarte eta erakundeetara zabaltzea beharrezkoa da. Noski, honek administrazio ezberdinen laguntza behar du, azken finean, beraiek baitira teknologia herritarren eskuetan jartzearen erantzuleak eta horrek software librearen aldeko apustu estrategiko eta filosofikoa egitea darama bere baitan.

3.2. Euskarazko edukien ekoizpena

Beharrezkoa da ere gure eduki propioen ekoizpena azeleratzea. Euskal blogosfera indartuz, euskarazko wikipediaren garapena ikastola, ikastetxe eta bestelakoetara zabalduz, etab. Liburuak eta gainerako edukien digitalizazioa ere puntu garrantzitsua da zentzu honetan, baina horrekin batera lizentzien inguruko eztabaida sakon bat ere beharrezkoa da.

3.3. Tresna eta edukien erabilera

Argi dago lehen urratsa tresna propioak garatu eta edukiak ekoiztea dela. Baina hori abian jarri genuen aspaldi, hazkunde anarkikoaren onurez baliatuta. Tresna horiek erabili eta eduki horiek irakurri eta baliogarritzat hartzean datza lan ildo honen funtsak. Honek zabalpen planak eskatzen ditu, eginda dagoen lana existitzen dela jakin eta, bide batez, erabili dadin.

3.4. Ikuspena

Azkenik, beharrezkoa da euskaraz eginda dagoen lana hala egin dela baieztatzea. Euskarazko webguneen etiketatze egokia beharrezkoa bezain ezinbestekoa da. 'eu' adierazlea erabiliz, gure webgunearen euskarazko bertsioa dela zehaztu behar dugu, gerora egingo diren bilaketetan izugarritzko eragina izango duen adierazlea baita.

Eta beraz, lau lan ildo hauetatik abiatuta, eta euskaldunon komunitate artikulatu bat lortzearen aldeko apostua egin eta lanean jartzea beharrezkoa da. Hori da gure nahia eta asmoa. Euskal Herriaren eraikuntza teknologiko nazionala edota eraikuntza nazional teknologikoa bultzatzea. Lana sobera dugu. Ilusioa ere bai.

Bibliografia

[1] Crystal D. (2000). Language Death. Cambridge University Press. 141. orrialdean.

Interneten izaera aldatzen ari diren formatu eta mikroformatuak

Gorka Julio Hurtado
Elurnet Informatika Zerbitzuak S.L.

1. Sarrera

Interneten gero eta gehiago entzuten dira Web semantikoa, RDF, RSS, mikroformatuak bezalako terminoak, baina zer adierazten dute termino hauek? Zein da atzean dagoen filosofia edo jarrera? Zertarako balio dute edo balio dezakete. Galdera guzti hauei erantzuten saiatuko gara.

Blogekin hainbat tresna eta teknologien azalera eta berrien sorkuntza suposatzen du. Orain arte ezkutuan zeuden teknologiak era masiboan erabiltzen hasteko aitzakia izan dira. Horien artean aipagarriena sindikaziorako formatu ezberdinak. Hauetako asko orain dela asko zeuden arren blogen sorrerarekin zabaldu da beraien erabilpena.

2. RSS (Really Simple Syndication) eta Atom

2.1.1. RSS

XML [1] familiako fitxategi formatu bat da, sarritan eguneratzen diren albisteen webgune eta [blogentzako](#) bereziki prestatua dagoena. Honi esker informazioa elkarbanatu eta beste webgune batzutan erabiltzea posible da. Honi [sindikazioa](#) deritzaio.

Akronimoak hurrengo esanahiak izan ditzake:

- Rich Site Summary (RSS 0.91) [2]
- RDF Site Summary (RSS 0.9 [3] eta 1.0 [4])
- Really Simple Syndication (RSS 2.0) [5]

2.1.2. Atom

RSS antzeko XML beste formatu bat da. Sindikazio sistema malguago bat sortzeko intentzioarekin sortu zen RSS eta RDF formatu ezberdinek sortzen zuten nahastea zela eta. Hala ere, batzuen arabera egin duen gauza bakarra aurrekoak ordezkatu beharrean beste berri bat sortzea izan da, aurrekoekin bizikidetzan dagoena.

Bertsio eta izen ezberdinak izan dituen arren azkeneko bertsioa 2005. urtean sortutako Atom 1.0 [6] bertsioa da.

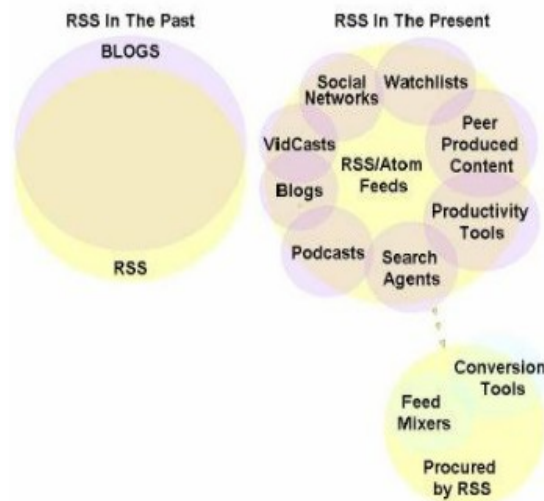
RSS eta Atom jarioak irakurri eta aurkezten dituzten programak jario irakurgailuak [7] dira.

2.1.3. Erabilera ezberdinak

Jarioek iturri batera harpidetu eta hori jasotzeko aukera emateaz gain beste hainbat funtzionalitate ere eskaintzen dituzte.

- Informazio berdina hainbat tokitan erakutsi.
 - Adibidea: Aurki <<http://www.aurki.com>> eta Gaur8 <<http://www.gaur8.info>> agregatzaileak.

- Zure lagun sarea zer idazten ari den ezagutzeko.
 - Adibidea: Feevy <<http://www.feevy.com>> blogean txertatu daitekeen aplikazio txiki honek bertan sartutako lagunen jarioek izandako azken aldaketak bistaratzen ditu.
- Informazioa iragazi behar duguna bakarrik lortu ahal izateko.
 - Adibidea: Technorati <<http://www.technorati.com>> blog bilatzailearen bilaketa aurreratua
- Alertak konfiguratzeko.
 - Adibidea: Bloglines <<http://www.bloglines.com>> jario irakurgailuak mezularitza enpresen paketeak jarraitzeko aplikazioa.
- Geolokalizazio informazioa gordetzeko tresna (GeoRSS [8]).
 - Adibidea: Tagzaniak <<http://www.tagzania.com>> kokapena GeoRSS bidez eskaintzen du.
- Hainbat iturri ezberdin nahasteko.
 - Adibidea: Yahoo Pipes <<http://pipes.yahoo.com>> aplikazioaren bidez hainbat jario ezberdin nahastu eta iragazi daitezke.
- Audio eta bideoa jasotzeko kanal berri bat (Podcast eta Vidcast).
 - Adibidea: Miro <<http://www.getmiro.com>> Podcast eta Vidcast jasotzeko prestatutako aplikazio berezi bat da.
- Formatu ezberdinen arteko konbertsioak egin ahal izateko.
 - Adibidea: Xfruits <<http://www.xfruits.com>> jario bat hainbat formatuetara itzultzeko web zerbitzua da.

Irudia 1: Jarioen erabilpen ezberdinak lehen eta orain.

Sindikazioak aukera berri asko eta batez ere informazioa jasotzeko era berri bat suposatu du. Hala ere sindikazioak mugak ere azaltzen ditu informazioaren zentzua duten atal garrantzitsuenak (izenburua, deskribapena, url-a etab. aparte) deskribapen atalean gordeta egoten dira. Bertan dagoen informazioari zentzu semantikoa hartzea zaila delarik eta noski prozesatzeko zaila ere bihurtzen delarik. Horren aurrean hainbat ideia eta aukera sortzen hasi dira hauetako bat mikroformatuak.

3. Mikroformatuak pauso bat aurrerantz

Mikroformatuak [9] gaur egungo interneten erabiltzen diren estandarrak

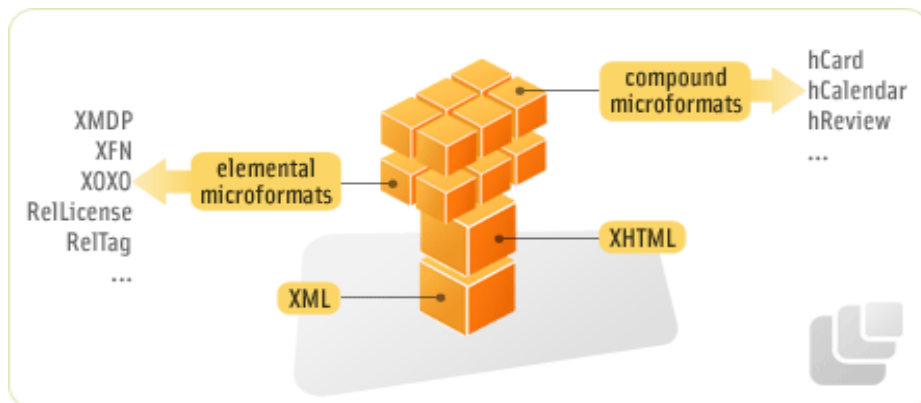
erabiliz bertan dagoen informazioari zentzu semantiko bat emateko jaio dira. Badaude hau egin nahi duten beste erakunde batzuk ere eta hauek estandar trinkoagoak, itxiagoak, ontologietan oinarritutakoak baina gaur egungo interneten funtzionatzeko aldaketa asko egin behar direnak egin nahi dituzte. Joera horri WEB SEMANTIKOA (letra larriz) deitzen zaio aldiz mikroformatuetan oinarritutakoari web semantikoa (letra xehez) .

Mikroformatuetan oinarritutako proposamenak besteak ez bezala pertsonak jartzen ditu makinaren aurretik. Sortzen den informazioa pertsonen irakurtzeko gaitasuna izango dute baina baita makinak ere. XHTML erabiltzen da informazioari balio semantikoa emateko, azken finean XHTML XMLn egindako formatu konkretu bat izanik informazioa gordetzeko aukera ematen baitu.

Mikroformatuen printzipioak [10] hauek dira.

- Arazo konkretu bat konpontzen saiatzen dira.
- Ahal bezain errazen hasi.
- Pertsonentzat lehenengo, makinak bigarren ikuspuntuaz diseinatuak.
- Modularrak eta bata bestearen barnean berrerabilgarriak.
- Deszentralizaturiko garapena, zerbitzuak eta edukia ahalbidetu eta sustatzen dute.

Informazio mota ezberdinak kodetzeko XHTML klaseak erabiltzen dira era publikoan eztabaidagai dauden estandar batzuk jarraituz. Horrela gauza ezberdinak definitzeko mikroformatu ezberdinak definitzen dira. Hauetako batzuk **mikroformatu elementalak** dira eta hauetan oinarrituz **mikroformatu konposatuak** sor daitezke.

Irudia 2: Mikroformatu mota ezberdinen egituraketa grafikoa.

- Nor
 - hcard
 - XFN
 - hResume
- Zer
 - rel-tag
 - rel-license
 - hListing
 - hatom

- XOXO
- Non
 - adr
 - geo
- Noiz
 - hcalendar
- Nola
 - hReview, VoteLinks

3.1.1. Mikroformatuen sorkuntza

Ikusi dugu nola hainbat motako mikroformatuak dauden baina oraindik ez dugu ikusi nola sortu behar diren edo zer egin behar den erabili ahal izateko. Horretarako pertsonak edo erakundeen kontakturako datuak erakusteko adibide orokor bat erabiliko dugu, hCard mikroformatua hain zuzen ere.

```
<div id="hcard-Gorka-Julio" class="vcard">
  
  <a class="url fn n" href="http://www.teketen.com">
  <span class="given-name">Gorka</span>
  <span class="family-name">Julio</span></a>
  <div class="org">Elurnet Informatika Zerbitzuak</div>
  <a class="email" href="mailto:teketen@gmail.com">teketen@gmail.com</a>

  <div class="adr">
  <span class="locality">Andoain</span>, <span
  class="region">Gipuzkoa</span>, <span class="postal-code">20140</span>
  </div>
</div>
```

Kodeketa honetatik erabiltzaile batek nabigatzaile baten bidez ikusten duena hau da.

Irudia 3:
Nabigatzailean hCard
formatua ikusten den
modua.

Itxura hau erabat moldagarria da CSS fitxategien bidez.

Mikroformatuak sortzeko prozesua eskuz egin daitekeen arren kasu batzuetan zaila izan daiteke mikroformatu konposatu bat baldin bada batez ere. Horretarako mikroformatuak sortzeko hainbat tresna daude:

- hCard creator <<http://microformats.org/code/hcard/creator>>
- hCalendar creator <<http://microformats.org/code/hcalendar/creator>>

Script hauetaz gain beste hainbat aplikazioek ere mikroformatuak kodetzen laguntza eskaintzen dute. Horren kasu bat Wordpress <<http://www.wordpress.org>> blogak egiteko eduki kudeatzaile famatuaren Structured Blogging <<http://structuredblogging.org/>> gehigarria dugu. Honen bidez kritikak, kontaktuak, ekitaldiak etab. mikroformatuak erabiliz kodetu daitezke.

Garatzaileentzako laguntza tresnak ere sortzen hasi dira eta gero eta gehiago egongo dira. Horren kasu nabarmena Dreamweaver tresnarentzat sortutako mikroformatu tresna barra <<http://www.webstandards.org/action/dwtf/microformats/>>.

3.1.2. Mikroformatuen erabilera

Mikroformatuak gero eta gehiago erabiltzen hasi dira. Yahoo, Wikipedia, Google etab. beraien zenbait tresna eta aplikazioetan erabiltzen hasi dira. Mikroformatuak gero eta erabiliagoak diren heinean beraien erabilgarritasuna handiagoa izango da.

Mikroformatuei esker fitxategi berririk sortu gabe weg guneak eta gure sistemetan ditugun aplikazioen arteko elkarrekintza sor daiteke. Horretarako mikroformatuak formatu konkretu batzuetara itzultzen dituzten aplikazio txikiak sortu dira. Hauetako batzuk mikroformatuen sorkuntan lanean egon den Brian Sudak <<http://suda.co.uk/projects/>> egin ditu. Tresna hauen bitartez hCard bat vcard batean bilakatu daiteke gure agendan sartu ahal izateko edota hCalendar bat iCalendar formatuan eraldatu ekitaldiak kudeatzeko tresna batean erabili ahal izateko.

Era berean, mikroformatuei esker Interneten mikroformateatuta dauden web guneei esker hainbat zerbitzuen arteko elkarrekintza sor daiteke. Horretan laguntzeko

Mozilla Firefox <<http://www.mozilla-europe.org>> nabigatzailean Operator <<https://addons.mozilla.org/eu/firefox/addon/4106>> tresna barra instala daiteke. Tresna barra honen bidez web gune batean agertzen diren mikroformatu ezberdinak detektatu eta beste hainbat zerbitzuetan erakus daitezke. Adibidez geo datu geografikoak erakusteko mikroformatua erabiltzen duenean informazio hori Google Maps <<http://maps.google.com>>, Yahoo Maps <<http://maps.yahoo.com>>, Msn Maps-en <<http://maps.msn.com>> erakusteko aukera ematen du.

Mikroformatuen erabilera erreal bat mikromundua <<http://bildu.net/mikromundua>> web gunean topa daiteke. Esperimentu honetan hCalendar, hCard, VoteLinks, geo, addr, tag mikroformatuak erabiltzen dira.

4. Ondorioak

Formatu eta mikroformatuen erabilerak Internet berri bat erakusten ari zaigu. Jarioak blogen fenomenoak bultzatu ditu eta horren ondorioz gero eta leku gehiagotan eta aplikazio ezberdinekin erabiltzen dira. Mikroformatuak oraindik sare efektuaren zain dago, hau da jende gehiagok erabiltzeko zain, baina hala ere hauen garrantzia nabaritzen hasi da jada. Azken finean datuak errazago berrerabili, nahastu, iragazi, sailkatu, moldatu, eraldatu daitekeen Internet baten etorkizuna hurbil dago, hemen dago.

Aurretik aipatu dugun Operator tresna barrak nabigatzailea mikroformatuak topatu eta hauek erabiltzen dituzten aplikazio ezberdinen arteko elkarrekintza laguntzen dute. Tresna barra honek mikroformatuek nabigatzaileetan izango duten inplantazioa aurrikusten du Mozilla Firefox 3 eta Internet Explorer 8-k berez integraturik izango baitituzte.

Etorkizun hau bistan gai asko kolokan jarriko izango dira batez ere jabetza eskubideei dagozkionak. Edukia berrerabili, nahastu, zabaldu, moztu, laburtzeko aukera ematen duen ingurune batean zentzurik izango du jabetza intelektualaren izaerak gaur egun ezagutzen dugun eran?

5. Bibliografia

- [1] W3C, Extensible Markup Language (XML), 2007/05/08 <<http://www.w3.org/XML/>>
- [2] Dan Libby, RSS 0.91 Spec, revision 3, 1999 <<http://web.archive.org/web/20001204093600/http://my.netscape.com/publish/formats/rss-spec-0.91.html>>
- [3] Netscape, RDF Site Summary Specification, 1999 <<http://web.archive.org/web/20001208063100/http://my.netscape.com/publish/help/quickstart.html>>
- [4] Aaron Swartz, RDF Site Summary (RSS) 1.0, 2000 <<http://web.resource.org/rss/1.0/>>
- [5] Dave Winer, RSS 2.0 Specification (RSS 2.0 at Harvard Law), 2003 <<http://cyber.law.harvard.edu/rss/rss.html>>
- [6] M. Nottingham, R. Sayre, RFC 4287 The Atom Syndication Format, 2005 <<http://tools.ietf.org/html/rfc4287>>

- [7] A.E., RSS, 2007 <<http://eu.wikipedia.org/wiki/RSS>>
- [8] Carl Reed, An Introduction to GeoRSS: A Standards Based Approach for Geoenabling RSS feeds., 2006-07-19 <<http://www.opengeospatial.org/pt/06-050r3>>
- [9] A.E., microformats , 2007 <<http://microformats.org/>>
- [10] John Allsopp, Microformats empowering your markup for Web 2.0, friendssoft, New York, NY (2007)

TOLOSALDEA eta pantailaren atzealdeko estrategia

Iñigo Balerdi Urrestarazu
TOLOSALDEA Goimailako LH Institutua

1. Nor gara gu?

TOLOSALDEA, Tolosan kokatuta dagoen goi-mailako lanbide heziketa institutua da. Ikastetxe publikoa da. Gure eginkizuna gizarteak behar dituen langileak prestatzea da. Ez da lan makala! Gure ikasleak ondoko eremutan sailka ditzakegu:

- **Hasierako ikasleak:** erdi-mailako eta goi-mailako prestakuntza zikloak egiten dituztenak.
- **Etengabeko formazioko ikasleak:** ikastaro trinkoen bidez beraien formazioa hobetu nahi duten aktiboan dauden langileak.
- **Okupazionalako ikasleak:** ikastaro sakonen bidez lana aurkitu nahi duten langabetuak.

Gure espezialitateak industrialetan (elektrizitatea, soldadura eta galdaragintza, mekanika eta mantentzea) eta zerbitzuetaoetan (informatika eta administrarritza)sailkatzen dira.

irudia: bloglineseko iturgina

2. TOLOSALDEA eta IKTak

Pasa dira urteak, ez gutxi, gure institutuan lehen ordenadorea erosi zenetik. Orduz gero, nork pentsa zezakeen gaur egun dugun azpiegitura izango genuenik. Switchak, zuntz optikoa, frame relay-a, zerbitzariak, antibirus perimetrak, suhesiak, .. hitzetik hortzera darabilzkigun terminoak dira. Ordenadore kopurua izugarri igo da, ikasle bakoitzeko ordenadore batera iritsi arte. Ordenadore guztiak sarean, elkar lan egiteko prest eta banda zabaleko interneteko atzipenarekin. Bideokonferentzia gela, arbel digitalak,... nork esan lanbide heziketako institutu baten bilakaera hau izango zenik.

Hasierako ordenadore haiek ez ziren alferrik galdu. Batzuk **kudeaketa akademikorako** eta beste batzuk **ikas-irakats prozesurako** erabiltzen genituen. Lehenengoak, matrikulazioak, ikasleen notak, ... kudeatzeko. Bigarrenak, gelan bertan, bulegotika, marrazketa, zenbakizko kontrola eta beste hainbat arlo lantzeko.

Lehen aipatu bezala, azpiegitura eta baliabideak ugaltzen eta hedatzen joan ziren heinean, beraien hobeto aprobetxatzeko asmoarekin, IKT sustatzailearen figura sortu zen. **IKT sustatzaile** batek **erraztatzailea** izan behar du, aldaketa errazten duen egoera sortarazlea eta etengabeko formazioa indartzen duena, baita ere **sustatzailea** izan behar du, partaidetza eraginez eta sentsibilizatuz eta berrikuntzak sustatuz eta

beraren ezarpena bermatuz, eta nola ez **motore** eta **erreferente** ere izan behar du, ekimen berrien ezarpenean, erabiltzen eta lankidetzan.

IKTak sustatzeko asmoz eman genuen pauso garrantzitsuenetako bat **iTolosaldea intraneta** sortzearena izan zen; guk gerorrek egina. Bertan hasi ginen lehen aldiz **gela irekiaren** kontzeptua lantzen. Gela irekia, paretarik gabeko gela da. Gela irekian, irakasleak ikasleei azterketa ereduak, apunteak, ariketak, .. emateko ez du derrigorrez ordu jakin batean gelan egon behar, baizik eta intranetean zintzilikatzen ditu lanak eta ikasleak gelatik kanpo ere atzi ditzake dokumentu horiek. Beste hainbeste egiten genuen ikasleek irakasleari lanak emateko orduan. Nahikoa du, intranetean zintzilikatzearekin. Gelako agenda ere bertatik kudeatzen da. Klasearen ordutegia malgua bihurtzen da gela irekian. Eta horrela, institutuko ziklo guztietan gela irekia ezartzen hasi ginen.

Baina orduan hasi ginen konturatzen, zerbitzuetako eta ziklo industrialetako arloen arteko desberdintasunez. Bazirudin, tresna berri hauek informatika alorreko batek erabiltzea aski ulergarria zela, baina ez ordea mekaniko batek. Eta horrela hasi zen, konturatu gabe, desoreka teknologiko bat ematen. Desoreka IKTen erabilpenetan noski. Eta hemen IKT sustatzailearentzat erronka berri bat. Desoreka hori deuseztea eta ikastetxeko pertsonen sinestaraztea ez zela derrigorrez desoreka hori eman behar.

Web1.0

OCCUPIED

Web2.0

wydalanie...

irudia: web1.0n erabiltzaileak geldirik daude. Web2.0n ordea lanean

Desoreka hori apurtzeko, hezkuntzan aplikagarriak izan zatekeen IKT errazen bila hasi ginen. Beti, garbi izan da gela irekiak bueltarik ez zuela. Eta ea non topatu ginen **internet sozialarekin**, hau da, **web2.0**rekin. Bertan ikusten ziren hainbat adibide, ikastetxean erraz ezartzeko modukoak.

3. TOLOSALDEA eta web2.0 esperientziak

3.1. wikipedia

Hasiera batean, [wikipedia](#) soilik bertatik edukiak **hartzeko** erabiltzen genuen gelan. Baziren hainbat modulu, batik bat teorikoak, erraminta hau erabiltzen zutenak, ikasleak kontsultak egiteko, lanak osatzeko, ... Ez ziren soilik zerbitzuetako zikloetakoek, hau da, informatika eta administraritzakoek tresna hau erabiltzen zutenak; baziren ziklo industrialetako (mekanika, soldadura, mantentze-lana, ..) hainbat modulu, horretarako egokiak ikusten genituenak.

Eta **gela irekia** wikipediarekin landu ote zitekeen aztertzen aritu ostean **wikipedista aktibo** bilakatzen hasi ginen, hau da, edukiak, jaso ez ezik, **sortzeko** gaitasunarekin. Azterketa hau egiteko eta lanean jarduteko hainbat bilera egin genituen ikastetxean. Bertan, IKT sustatzailea eta informatika, administraritza eta mekanikako hainbat irakasle elkartzen ginen. Eta horrela hasi ginen wikipedian erabiltzaileak sortzen eta edukiak igotzen. Ez ziren espreski wikipediarako edukiak sortuko, baizik eta gelako edukiak wikipediarako balio baldin bazuten igo egingo genituen.

Ikaslearen **motibazioa** ere areagotu egiten zen, eduki sortzaile gisa ikusten zuelako bere burua. Gainera irakasleak ikaslearen lanaren jarraipena egin zezakeen erabiltzailearen historiala jarraituz.

Esan bezala hainbat zikloetan hasi genuen esperientzia, baina gaur egun esan genezake nahiko sendoturik dagoena soilik informatikako prestakuntza ziklokoa dela. Kasu honetan, berriro ere goian aipatutako desoreka teknologikoa gertatu zitzaigun. Oreka lortu beharrean gaude; etxerako beste lan bat badugu.

Wikipediaren esperientziatik abiatuta, **wikien** mundua hezkuntzan nola aplika zitekeen aztertzen hasi ginen, eta gaur egun baditugu hainbat ideia garatzeko. Besteak beste, apunte kolektiboak sortzearenak. Gelako ikasle guztien artean moduluko apunteak sortzea. Saiakera batzuk egiten ari gara, baina denbora izango da testigu zerbait lortzen dugun ala ez.

3.2. blogak

Blogekin lanean hasteko ordua ere iritsi zitzaigun. Baziren hainbat esperientzia blogak hezkuntzan aplikatutakoak eta onurak garbi ikusten zirenak. Blogak erabiltzen hasteko arrazoi desberdinak daude eta guretzat garrantzitsuenak hauek izan dira:

> **Errazak** erabiltzeko. Ikasleak eta irakasleak ez dute ezagupen berezirik izan behar. Horrela oreka teknologikoa bultzatzen genuen ikastetxe barruan, ziklo industriak eta zerbitzuetako artean.

> Formato desberdinetan adieraz dezakegu informazioa (**argazkiak, bideoak, testuak, estekak**, ...). Hainbat eduki genituen gure kajoietan eta disko gogorretan, beste urteetako ikasleek eta baita ere gizarte osoak erabiltzeko balio zutenak. Irakasleen aurkezpenak, lantegietako bideoak, makina desberdinen argazkiak, ...

> Gelan **eztabaidak** sortzeko balio du eta besten lanei **iruzkinak** egiteko balio du. Horrela ikasleen izaera kritikoa eta hausnarketa sustatzen dugu. Gainera ikasleen idatzizko trebetasuna lantzen dugu. Ikaslea eduki sortzaile bilakatzen zaigu eta irakaslearen papera aldatzen joan da. Irakaslea **erraztatzaile** gisa uler daiteke.

> **Gela irekia** lantzeko balio du.

Goazen bada ikastetxeko blog desberdinen ezaugarri nabarmenenak aipatzera.

Aireatu: informatika zikloan sortutako bloga, ikastetxean aitzindaria eta geroz sorturiko blogen erreferentzia. Bertan informatikari lotutako, bereziki softwareari, segurtasunari, sareei, interneti, .. buruzko hainbat artikulua eta eskuliburu aurki daitezke.

Informatika sistemen administrazioa prestakuntza zikloko ikasleek eta irakasleek egindako bloga. 1. mailakoek blogaren formaz (estekak, euskaratzea, ...) arduratzen dira eta 2. mailako ikasleek blogeko postak idazten dituzte. Lan horiek irakasleak ebaluatu egiten dituzte eta ikasleei nota jartzen zaie. Onurak: "gela irekia" lantzen da, hau da, lanak egiteko, zintzilikatzeko, lanei buruzko iruzkinak egiteko edota ebaluatzeko ez da derrigorrezkoa une jakin batean leku jakin batean egotea. Gainera egindako lanak gizarte osoaren bixtan geratzen dira (ikasleak, irakasleak, gurasoak, enpresak, erakundeak,...) eta ez irakaslearen kajoian usteltzen. Lanak [Creative Commons](#) lizentziarekin aireratzen dira.

Energia sistemak: *Eraikin eta prozesu-instalazioen mantentzea eta jartzea prestakuntza zikloko irakasleak egindako bloga.* Irakasleak ikasleari lanak eta aurkezpenak bertan uzten dizkio. Onurak: Industria familiako prestakuntza ziklo batean IKTen erabilpena sustatzea. Gainera zeharka bada ere ikasleak IKT kulturara murgil erazten dira. Lanak CC lizentziarekin zabaltzen dira. Orokorrean energia sistemei buruzko artikulua, besteak beste automatismoak, barne instalazio elektrikoak, berogintza, hotza, seguratsuna, ...gaiei buruzko artikulua aurki daitezke.

Lanean euskaraz: Ikastetxeko euskararen normalkuntzarako arduradunaren bloga. Institutuko familia tekniko desberdinetan (mekanika, informatika, erregulazioa, ...)erabiltzen den hiztegia lantzen du postetan. Lantokian euskaraz bizi ahal izateko hainbat tresna, erreminta eta abarri buruzko bloga, hiztegi-taldea lotzen duten hainbat estekaz hornitua. Inguruko enpresetako paisaia linguistikoa euskaratzen laguntzen duelarik. Enpresek badakite euskaratze prozesu horretan Institutua erreferente izan daitekeela beraiantzat eta zerbitzu hori eskaini dezakegula.

Txirbilaz blai: *Mekanizazio bidezko produkzio eta mekanizazioko prestakuntza zikloetako irakasleak egindako bloga.* Hau "energia sistemak" blogaren antzera ziklo industrial batetik sortutakoa da. Orokorrean txirbil arrokez ari den bloga da.

Gurelur: Administrazio eta finantzetako prestakuntza ziklotik sortutako bloga. Ziklo honetan bertako produktuak (sagardoa, ezti, piperrak, babarrunak, ...) saltzen dituen enpresa simulatua sortu zuten. Enpresa simulatu honek benetako enpresa gisa funtzionatzen du eta ikasleek hemen ikasten dute enpresa baten funtzionamendua. Eta beraien enpresa promozionatzeko asmoz bloga sortu zuten. Nire ustetan blog honek balizko bilakaera handiena du, bloga, oraindik web orriaren ordeko gisa ulertzen dutelako.

3.3. VLC esperientzia (softwarea euskaratzen)

Batpatean sortutako esperientzia izan zen hau. Benetan interesgarria eta errepikatuzko modukoa. [Zabaldu.com](#)-en aireratutako albistearen bidez jakin genuen [info7](#) irratia eta [librezalek](#) dei bat egiten zutela [VLC](#) aplikazioa euskaratzeko laguntza eskatuz. VLC aplikazioa multimedia erreproduzitzailerik bat da, hainbat formatutako

bideo eta audio erreproduzitzeko gai dena.

Itzulpen lanari ekiteko bagenituen osagai guztiak, alde batetik informatika prestakuntza zikloko ikasleak eta bestetik beraien ingeleseko irakaslea.

Ikasle bakoitzak, librezalek itzulpenak on-line egiteko duen Pootle zerbitzarian erabiltzaile kontu bana sortu zuten eta ingelesko klase orduetan irakaslearen laguntza eta ahokuarekin string-ak euskaratzen hasi ziren.

Hasiera batean ikasleek ez zuten VLC aplikazioa apenas ezagutzen, baina itzulpen prozesua aurrera zihoan heinean aplikazioaren guraso sentitzen ziren. Gainera, nahiz eta ikasturtea beraientzat bukatu, batzuk etxean jarraitu zuten itzulpen lanak egiten. Motibazioa lantzeko ariketa ona.

irudia: VLC multimedia erreproduzitzaila

3.4. Zaintza teknologikoa

Ondorengo esperientzia ez da ikas-irakats prozesuan aplikatutakoa, baizik eta kudeaketa akademikoan jorratutakoa.

Zaintza teknologikoaren helburua kanpoko informazioa etengabe barneratzea eta beraren analisia sistematikoki egitea da. Beste modu batera esanda, ikastetxeak adi egon behar du kanpoan gertatzen denarekin, talde autismoa ekidinez. Zaintzaren esparrua ez da soilik eremu teknikoa eta beraren joera; ingurune sozialaren zaintza ere egin daiteke, merkatu giroaren zaintza, ...

Zaintza sistematizatu bat eginez gero ondoko esparruetarako ezagupena ematen du:

- plan estrategikoa lantzeko
- I + G + b programak ezartzeko
- berrikuntza teknologikoak ezartzeko
- lankidetzeta hitzarmenak ezartzeko

Gure ikastetxearen kudeaketa ISO 9001 kalitate sistemaren bidez eramaten dugu. Kudeaketa, prozesuen bidez egiten da, eta prozesu hauetako bat "**berrikuntza prozesua**" da. Berrikuntza kudeatzeko, ideien kartera bat dugu eta hemendik, garatuko diren proiektuak ateratzen dira.

Ideien kartera osatzeko, zaintza teknologikotik lortutako emaitzak erabiltzen dira. Beraz nahiko garrantzitsua suertatzen zaigu zaintza egitea. Zaintzaile izatea.

Gure ikastetxean **zaintza teknologikoa antolatzeko** eta martxan jartzeko honako bidea jarraitu genuen: lehenik eta behin, zaintza egin behar zuten **taldeak identifikatu** genituen. Honen ondorioz zaintza gidaguneko partaideek (zuzendaria, kalitate arduraduna, idazkaria, ikasketa burua, enpresen arduraduna, lan praktiken arduraduna eta IKT sustatzailea), adiguneko partaideek (alorburuek), ikasgune gestoreek, sare kudeatzaileak, webmasterrak, intranet arduradunak eta formazio arduradunak egin behar zutela erabaki zen. 52 irakasletik 26k.

Zaintzaileak identifikatu eta gero, zaintza egin beharreko **eremuak identifikatu** ziren. Adibidez, idazkariak zaintza ekonomikoa eta informazio instituzionalari buruzkoa egin behar zuela erabaki zen.

Horrela hainbat eremu edo esparru zehaztu ziren: informazio instituzionala, ikas-irakats prozesua, ekonomikoa, informazio sistemak, informatika teknologiak, enpresa mundua, zikloko teknologiak eta formazioa.

Zaintza egiteko web2.0k eskaintzen dituen tresnak erabiltzen ditugu: **bloglines** jario irakurlea eta **del.icio.us** markadore soziala.

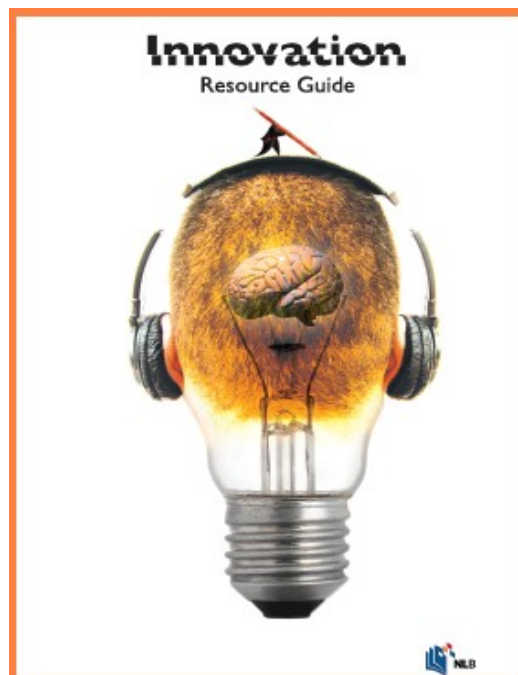
26 irakasle hauek bloglines-en bere erabiltzaile kontua dute, beraien informazio iturriak identifikatuta dituzte technorati eta google-en bidez eta bertara harpidetzen dira jarioak erabiliz. Informazio iturri hauek derrigorrez harpidetzeko aukera izan behar dute.

Behin **informazio iturriak identifikatuta** eta bloglines-era gehituta, zaintzaile bakoitzak egunero bloglines-era sartu behar du ea zer berri iritsi zaion jakiteko.

Berri hauetakoren bat, ikastetxerako interesgarria dela iruditzen baldin bazaio, del.icio.us-en markatu behar du. Markatzerakoan, ikastetxean adostutako etiketak erabiliz. Gero, jasotakoaren berri ematen da dagokion foroan. Eta jasotakoarekin ikastetxeko berrikuntza kartera osatzen joaten gara. Aurrerago ikusiko da kartera honetako zein berrikuntza gauzatzen den eta zein ez.

4. Erreferentziak

- [1] Wikipedia. <http://eu.wikipedia.org>
- [2] Aireatu. <http://aireatu.blogspot.com>
- [3] Energia Sistemak. <http://energiasistemak.blogspot.com>
- [4] Lanean euskaraz. <http://lanean.blogspot.com>
- [5] Txirbilaz blai. <http://txirbilazblai.blogspot.com>
- [6] Gurelur enpresa simulatua. <http://gurelur.blogspot.com>
- [7] Librezale. <http://www.librezale.org>

irudia: berrikuntza

Euskaljakintza: web 2.0 irakaskuntzan

Maite Goñi Eizmendi
Jakintza Ikastola (Ordizia)

1. Sarrera: Zer da Euskaljakintza?

Azkenaldian, web 2.0 edo Internet berriaz nonahi entzun dezakegu. Asko hitz egin da, halaber, irakaskuntzak internetera hurbiltzeko eta berau ulertzeko modu berri honi atera dakizkiokeen onurez. Jakintza Ikastolako IKT taldean, duela bi urte hasi ginen ohartzen onura hauez eta hausnarketa sakon baten ondorengo emaitza dira egun abian ditugun hainbat proiektu. Garbi ikusi genuen web 2.0 delakoak orokorrean asko eskaintzen zuela, baita bereziki emankorra irakaskuntza arloan izan zitekeela ere. Alde batetik, dohaineko eta erabilerrazak diren tresna mordo bat (blogak, wikiak, webquestak, agregatzaileak, marka-gune sozialak...) jartzen dira gure eskura; eta, bestetik, hori bezain garrantzitsua den filosofia berri bat (partekatzea, ezagutza denon artean eraikitzea, autonomiaz jokatzera, irakaslearen *rola* aldatzea...).

Gauzak horrela, ez genuen nahi teknologia berrien inplementazioa informatikako klaseetara edo ordenagailu gehiago erostera mugatzea. Esparru eta gai guztietara heltzea nahi genuenez, metodologian eta ikaskuntza-irakaskuntza prozesuan eragitea ezinbestekotzat jo genuen. Testuinguru horretan ulertu behar da gure lehenengo blogen sorrera: IKTeroak, Jakinstein, Ordizia, Jakinmin eta Euskaljakintza.

Euskaljakintzaren kasuan, aurreko guztiari DBHO2ko ikasleen motibazio eza euskara gaiarekiko gehitu behar zaio. Ez nuen nik beraien jakin-mina piztea lortzen inondik ere. Aurreko ikasturtearen helburua EGA ateratzea izanik, behin bide hori sakonki landuta, eta kontuan izanda hautaprobetan ez dela eduki aldetik ezer berezirik eskatzen, izugarri kostatzen zitzaidan beraien interesa neureganatzea. *Zertarako ikasi behar dugu hau ez badute hautaprobetan galdetu behar?* Hauxe izan da azken urteotan gehien entzun dudana galdera. Beraz, zerbait gaizki egiten ari nintzen; nire teoria guztiak azalduta ere, ez nuen beraien pentsamendua aldaraztea lortzen! Arazo hau abiapuntu eta IKT taldekoen artean hamaika aldiz hitz egindakoari eutsiz, nire gaiaren planteamendua iraultzea erabaki nuen: **Euskara** eta **teknologia berriak** uztartzeko asmoz, **blog** bat sortuko nuen. Hasiara-hasieratik garbi nuen bloga ez zela tresna gehigarri bat izango, gaiaren ardatz nagusia baizik. Honela, testu liburua alde batera utzi eta euskara irakasgaiaren asteko hiru orduetan ordenagailu gela erabiltzen hasi ginen.

2. Helburuak

- Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza Ondorengo 2. mailan, DBHO 2n, Euskara jakintzagaiko curriculumak teknologia berriek eskaintzen dizkiguten aukerak erabiliz jorratu (sarean dauden baliabideei onura atera).
- Euskarazko irakurmena, idazmena eta ahozketasuna kilikatu.
- Aprestuzia aktiboa bultzatu.
- Talde lana sustatu (elkarrekin lan egiten ikasi, partekatu...).
- Ohiko irakasle/ikasle rola aldatu (denok denongandik ikasi: ikasleek irakasleengandik, ikasleek beste ikasleengandik eta baita irakasleek ikasleengandik ere).
- Ikasleen ikaskuntza prozesuan euskarri digitalaren erabilera sustatu eta

- indartu.
- Ikasleak neureganatu eta gaiarekiko motibazioa piztu.
 - Euskararekiko jarrera aldatu.
 - Ikasleak sortzaile bihurtu eta sortutako ezagutza gizartearen esku jarri.

3. Hasierako zailtasunak

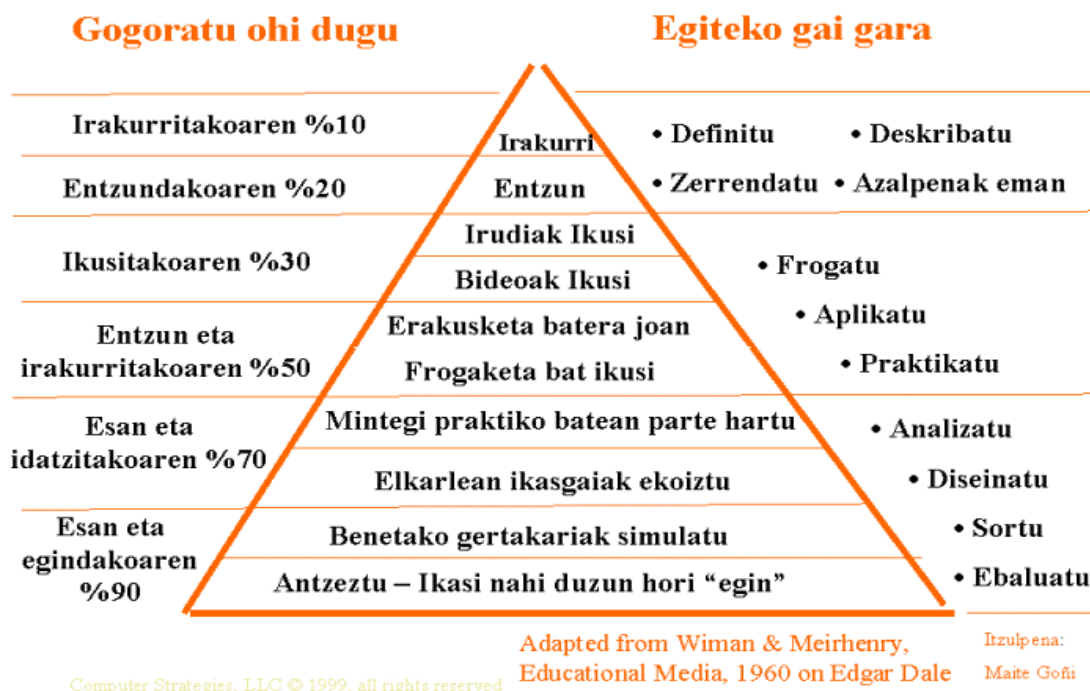
Proiektua abian jartzeko hainbat zailtasun izan nuen. Hasteko, nire lankide adituen aldean, informatikako nire ezagutza guztiz urria eta eskasa zen. Halere, prest nengoen ikasteko eta proiektu berriak ematen zidan ilusioa nire ezagutza pobreak gailendu zitzaion. Horrela, udan lanari ekin nion zetozen zailtasunei ahal nuen moduan aurre eginez.

- **Blogak ohiko testu liburuaren papera ordezkatzeari nahi nuen.** Nola sartu bertan testu liburuko eduki guztiak? Horrek *webquestak* ezagutzera eramanez ninduen. Konturatu nintzen ez nituela eduki guztiak blogean behar, egin behar nuena zela beraien esku jarri informazio iturri ezberdinak eta beraiek bultzatu material hori sortzera. *Webquestak* tresna erabat egokiak suertatu dira lanketa mota honetarako. Horretaz gain, apendizaiak askoz ere aktiboagoa bihurtu da. Beranduago etorriko ziren *wikiak*, *podcastak* eta beste hainbat 2.0 baliabide.
- **Ikasleek nik uste baino gutxiago menperatzen zuten ordenagailua** eta proiektuaren berri nahiz zerbitzuetan alta ematen (*Wetpaint*, *Blogsome*, Google docs, *Gravatar*...) pentsatzen nuena baino denbora dezente gehiago pasatu nuen. Aipatu beharra dago, arlo honetan hobekuntza nabarmena nabari dudala iaztik.
- **Ikasgaiaren balorazioaz.** Gaia modu berritzaile batez fokatu behar banuen, ezin nuen betiko azterketa sistema erabili. Koherentzia pixka bat eman behar nion planteamenduari. Horrela, baloratzeko sistema aldatu dut eta, nahiz eta hainbat eduki kontzeptualen neurketarako azterketa klasiko bat egin, azken emaitzaren zati txiki bat baino ez da izan. Ia guztia proiektuak baloratu dut txantiloiak erabiliz: taldean ekoiztutako txosten idatziak, taldean sortutako multimedia aurkezpenak -honen ahozko aurkezpena barne-, gure blogean idatzitako artikulak, sortutako ariketak, idatzitako istorio elkarreragileak...).

Zailtasunak alde batera utziz, aitortu beharrean nago hasieratik proiektuak harrera ona izan zuela ikasle gehienengan nahiz eta beti egon bat edo beste tramankulu hauekin moldatzen ez dena eta denerako zailtasunak ikusten dituenak.

4. Metodología

Ikaskuntzaren konoa (Edgar Dale)

1. irudia: Ikaskuntzaren konoa

Metodologiari dagokionez, Edgar Dale-ren konoaren oinarrira iritsi nahi nuen, benetako gertakariak simulatzera, ikasleek irakaslearen papera hartzera, alegia. Hortaz, hauexek izan dira hasieratik gure lanerako filosofiaren ardatz nagusiak:

- Irakasleak proiektuetan banatutako ikaskuntza-irakaskuntza prozesua gidatzen du. Webquestak, wikiak eta hainbat web 2.0 baliabide bitarteko, lanketaren jarraibideak eta esteka interesgarri eta baliagarriak ikaslearen esku ipintzen ditu.
- Ikasleak dira, irakasleak lagunduta eta zuzenduta, ikasteko materialak sortzeaz gain, beste ikasleen aurrean irakasle papera hartzen dutenak.
- Irakasleaz gain, ikasleek ere hainbat proiekturen balorazioan esku hartzen dute.
- Sortutako guztia (apunteak, multimedia aurkezpen eta ariketak, informatikako aplikazioen itzulpenak, tutorialak, etab.) denon eskura jartzen dugu.

Nola gauzatzen da, bada, hori guztia gure lanketa ezberdinetan?

4.1. Idazmenaren lanketa

Idatzizko ekoizpenak hobetu ahal izateko, hainbat lanketa eramaten dugu aurrera. Esaterako, aplikazio informatikoak itzuli eta blogean argitaratzeko artikulua idazten ditugu.

Bloga tresna bereziki egokia da, nire ustez, hizkuntzak lantzeko. Edukiak jorratzeaz gain, ikasleak idazle-kazetari bihurtu ditu eta hauek euren artikulua argitaratzen dituzte jakitun izanik kanpotik ere irakurleak dituztela. *Aurki.com* eta *gaur8* bezalako atarrietan azaltzen da guk argitaratutako oro eta kanpotik ere artikuluei buruzko iruzkinak jaso ohi ditugu (izugarritzko eragina izan zuen ikasleengan, esaterako, hasieran Julen Gabiria idazlearen edo HUHEZIKO Joxe Aranzabalen animu hitzak jaso genituenean). Gizarte-dimentsio honek, aparteko motibazioa emateaz gain, arduratsuago bihurtu ditu idazteko garaian. Euskara egokia erabiltzen saiatzen dira, eta blogean txertatutako baliabideak erabiltzen hasi dira (hiztegi batua, sinonimoak, euskara-gaztelania hiztegiak, antolatzaileak, atsotitzak, esamoldeak, eta abar). Garai batean, ikasleek euren idazlanak *betelan* bezala aurkezten zizkidaten bitartean, gaur egun prozesua eta emaitza oso bestelakoak direla esan dezaket. Hasteko, gaiaren egokitasuna eta ikuspegia nirekin partekatzen dute eta, jarraian, artikulua aberasteko ipin ditzaketan esteka eta mota guztietako baliabideak bilatzeari ekiten diote. Nabarmenezkoa da, halaber, komunikazioaren atala. Izan ere, artikuluetan iruzkinak uzteko aukera horrek asko areagotzen du komunikazio arloa (bai gure artean, baita kanpoko irakurleekin ere).

Hurrengo urratsak jarraitzen ditugu artikulua bat argitaratzeko orduan:

- Ikasleak blogaren administrazio gunean sartu, artikulua idatzi eta zirriborro gisa gordetzen dute. Jarraian, idatzitakoari buruzko hausnarketa sakona egiten dute (edukia, gramatika, puntuazioa, luzera, erabilitako baliabideak, antolatzaileak...) horretarako prestatua dugun txantiloia bat betez. Moodle plataformaren bitartez, autoebaluazioa helarazten didate.
- Idatziak zuzendu ondoren, dokumentu bakar batean zuzendu gabeko bertsioa eta zuzendutakoa igortzen dizkiet. Bertan, ondo egindakoa, hobetzeko arloak eta akatsak, besteak beste, azpimarratzen dizkiet hausnarketa egin dezaten eta hobetzeko bidean ipin daitezten. Horrekin batera, atalez ataleko balorazio txantiloia bidaltzen diet.

Hizkuntzaren alderdi teknikoak landu nahian, aipatutako lanketa gain, aplikazio informatikoak itzuli ohi ditugu. Horretarako, egokia den web 2.0 tresna batez baliatzen gara, wikiaz, hain zuzen ere. Itzulpen hauen bitartez, euskararen eremua sarean zabaltzen laguntzen dugu.

4.2. Ahozotasunaren lanketa

Ahozotasunaren kasuan, abiapuntua webquest bat da. Bertan lanketa osoan zehar jarraitu beharreko urrats guztiak zehazten dira, behar dituzten esteka guztiak ematen dira eta balorazioa nolakoa izango den zehazten da. Prozesu osoaren amaieran, ikasle bakoitzak ondo egituratutako azalpen bat eman behar du gela osoaren aurrean lau minutuz horretarako prestatutako eskema baten laguntza bakarraz. Ikasle batek hitz egiten duen bitartean, beste guztiek adi egon behar dute, ondoren, *txantiloia* bat erabiliz, ikaslearen balorazioa betetzeko.

Dena den, hori bezain garrantzitsua da prozesu osoan zehar hobetzeko aukera izatea. Horregatik, jendaurreko azalpen horretara iritsi aurretik treba daitezten eta beldurrak nahiz lotsak alde batera utz ditzaten, teknologia berriek eskaintzen dituzten aukera apartez baliatzea ondo dagoela iruditzen zait. Gauzak horrela, bakoitzak

podomatic (<http://www.podomatic.com>) gunean **podcast** edo audioblog bat sortu eta, gutxienez, bost mezu grabatu behar ditu (minutu bateko mezuekin hasi eta 5 minutura arte). Horietako mezu bakoitzak aurretik aipatutako prozedura jakin bati jarraitu behar dio (sarrera, garapena, hitzuztea, eskema...).

4.3. Gramatika

Hizkuntzaren alor hau lantzeko, ohikoa izaten da ikasleek jarduera liburuetatik ateratako ariketak osatzea eta, jarraian, irakaslearen laguntzaz zuzentzea. Bada, ikasleek era ekinkorrangoan aritzeko, prozesua irauli dugu ikasleak jarduera hauen diseinatzaile eta sortzaile bihurtuz. Honela, jarduera ezberdinak sortzeaz gain, horientzako erantzunak ere aurkitu behar dituzte prozesu osoan parte hartuz. Apendizaia askoz ere esanguratsuagoa bihurtzen da zalantzarik gabe. Jarduera horiek sortzen ari diren bitartean, irakasleak lan osoa gainbegiratu eta, bukatzean, behinbetiko zuzenketak egiten du. Ondoren, ikasleek landutakoa aplikazio batera (Hot Potatoes, Content Generator...) pasatzen dute eta, azkenik, ekoiztutako ariketak sarean jartzen ditugu edonoren eskura.

Prozesu osoa askoz ere aberatsagoa izateaz gain, emaitza ere halakoxea da; izan ere, bikote edo talde bakoitzak eurek sortutako jarduerak egiteko aukera izateaz gain, beste guztienak ere egin baititzakete. Gainera, paperean egin ohi ditugun jarduerekin alderatuz gero, jarduera-sortarazleekin egindako ariketek bi abantaila nagusi dituzte: saiakuntza bakoitzeko ariketen hurrenkera ausazkoa da (behin eta berriz saia daitezke jarduera menperatu arte) eta erantzuna zein azalpenak bat-batean lor daitezke.

4.4. Literaturaren lanketa

Hainbat lanketa ezberdin diseinatu dugu alor honetan murgiltzeko eta guztiek aipatutako filosofia jarraitzen dute: ezagutza sortu eta berau gizartearen esku ipini. Horietako hiru azpimarratuko nituzke:

- Ikasleek, wikiak erabiliz, istorio elkarreragileak sortzen dituzte. Denon artean idatzitako istorio hauek taldean lan egiteko aukera emateaz gain, literatura arloan lantzen diren hainbat eduki barneratzeko aukera ere eskaintzen dute; hala nola, narratzailearen ikuspuntua, narrazioaren denbora, tokia, haria, pertsonaiak...
- Aldez aurretik adostutako euskal idazle garaikide baten liburu bat irakurtzen du ikasle bakoitzak. Jarraian, euskaljakintzako *Irakurlearen txokoan* argitaratzeko artikulu bat idazten dute. Lanketa honekin lortu nahi duguna zera da: alde batetik, bakoitzak hautatutako liburu eta autorearen ezagutzea eta, bestetik, ezagutzera ematea. Honela, ikasle guztiek denon autore eta obrak ezagutu, komentatu eta, erreferentzia gustuko badute, irakurtzeko parada dute.
- Kontzeptu-edukiei dagokienean (autoreak, obrak, korronteak...), ikasleak dira ikasi beharreko edukiak sortzen dituztenak. Abiapuntu gisa, prozesu osoan zehar gidari izango duten webquest bat erabiltzen dugu. Hasteko, sortu beharreko materia osoa taldetan banatzen dugu. Talde bakoitzak edukien atal horren ardura hartuko du eta bere lana amaitzean, taldeak beste guztien aurrean aurkeztu beharko du emaitza taldekide bakoitza irakaslea bailitzan. Irakasleak prozesu osoa gainbegiratu eta zuzenduko du. Irakasleak eta ikasleek jendaurreko aurkezpenak nahiz sortutako apunteak baloratuko dituzte.

5. Ondorioak

Ikasleek proiektua berea egin dute eta hori oso motibagarria izan da niretzat. Partekatzen ikasten ari gara, elkarrengandik ikasten dugu, aprendizaia askoz ere dinamikoagoa bihurtu da eta komunikazio bideek (ikasleen artean zein irakasleen artean) gelako mugak gainditu dituzte (konexioa dagoen edonondik, eskola orduz kanpo ...). Laburtuz, gaiarekiko motibazioa piztu da.

Honek guztiak hasieran genituen helburuak gainditzera eraman gaitu. Bi urte daramagu lanketa mota honekin eta balorazioa guztiz baikorra da. Halere, ezin dugu ahaztu hemendik aurrera orain arte baino abiada biziagoan aldatuko direla gauzak (web 2.0 jada 2.1 omen da) eta erronka berriei aurre egiteko, gure jarrera ere aldatu beharko dugula. Badirudi lan handia gelditzen zaigula egiteke, gauza asko ikasteke. Eta, gainera, zenbat eta gehiago ikasi, orduan eta gehiago jakin nahi (eta hori, une oro gauzak aldatzen doazen esparru honetan, zenbaitetan neketsua izan daiteke). Edonola ere, nire jakin-mina ikasleei kutsatzen saiatzeaz gain, beste irakasleak ere horrelako proiektuetan murgiltzera animatu nahi ditut; izan ere, nire uste apalean, web 2.0 bideak ez du atzera bueltarik.

2 irudia: euskaljakintza 06-07

3 irudia: euskaljakintza 05-06

GPLv3 eta erronka berriak

Aitor Soroa
 UEUko Informatika Saila

1. Sarrera

Software libreak sekulako arrakasta lortu du arlo guztietan. Direla zerbitzari moduan aritutako ordenagailu handiak, direla mahai-gaineko sistemak edota etxetresnetan, programa libre ugari erabiltzen da eguneroko jardueran. Lortutako arrakasta inor gutxik aurreikus zezakeen orain dela ez hainbeste urte, eredu komertzialetik at softwarea banatzeko hasierako urratsak ematen hasi zirenean. Zalantzarik gabe, arrakasta honen gako garrantzitsuenetako bat lizentzia librean definizio zein erabilpenean aurki dezakegu. Besteak beste, hauek definitu zituzten erabiltzaileen eskubideak zeintzuk izan behar ziren, eta, ondorioz, software librearen izaera ezarri zuten.

Jakina den bezala, software librearen izeneko multzoan sartzen dira "libre" diren programa guztiak: beren iturburu kodea azter daiteke, programen kopiak musu-truk bana daitezke, programak alda daitezke, eta abar. Programa horiek lizentzia libre baten bidez banatzen dira, eta, esan bezala, lizentzia horiek ezartzen dute, zehaztasun osoz, zer egin daitekeen ---eta zer ez--- programa horiekin. Lizentzia libre asko dago, baina beharbada garrantzi handien duena *GPL* ("General Public License") delakoa da, estreinakoa izan zelako bada ere. *GPL* lizentziaren lehenengo bertsioa 1990 urtean argitaratu zen, eta bigarren bertsioa, berriz, 1992 urtean. Finean, *GPL* oinarritzko lau eskubide bermatzen dizkio erabiltzaileari:

1. programa exekutatzeko eskubidea, edozein dela xedea.
2. programaren gainean aldaketak egiteko eskubidea, erabiltzaile bakoitzaren beharretara egoki dadin.
3. programa zabaltzeko eta kopiatzeko eskubidea.
4. *GPL* programa aldatu egin bada, aldaketak banatzeko eskubidea. Banaketaren lizentziak, bestalde, *GPL* izan behar du¹

Lau zutabe hauek bermatzen dute, *GPL*ren arabera, erabiltzaileek izan behar dituzten eskubideak, eta, horrela, software librearen izaera.

GPL sortu zenetik gaurdaino gauza asko aldatu da, bereziki teknologia eta informatika arloan. Horren ondorioz software-aren erabilera berriak sortu dira, eta horien artean badago zintzotasunez jokatu ez duenik, alegia, software libreak bermatzen dituen eskubideak urratzen dituzten erak asmatu eta erabiltzen hasi dira zenbaitek. Hori horrela, *GPL* sustatzen duen erakundea, *FSF* izenekoa [3], lizentziaren hirugarren bertsioa garatzerantz sartu zen buru-belarri², *GPLv3* bezala ezagutzen dena. Lizentziaren bertsio berrian hainbat lagunek hartu du parte, eta prozesu osoa diseinatu zen ahalik eta jende gehienek ekarpenak jaso ahal izateko. Finean, software librearen sustatzaileak, enpresak, adituak, eta abarrek aukera izan dute beren ardurak, kezak eta ekarpenak egiteko, *GPLv3* inguruan propio sortu den web orrialdean [4] sartzen zen orok bezalaxe. Gertatu ohi den legez, interes ugari bildu dira lizentzia berriak bermatu behar dituen eskubideak ezartzerako garaian, eta

¹ Azken baldintza honi *copyleft* deitu ohi zaio, *copyright* hitzaren aldera.

² Prozesua 2006ko urtarrilean hasi zen, eta 2007ko ekainaren 29an bukatu.

askotan konponbideak asmatu dira interes kontrajarriak dituzten eragileen interesak bermatzeko.

Artikulu honetan *GPL* bertsio berrian kontuan hartuko diren bi faktoreez mintzatuko gara, hots, "TiVoization" eta "Affero license" bezala ezagutzen direnak. Alde batera utziko ditugu software-patenteen inguruan sortutako eztabaidak, Web2.0ren gaiarekin zerikusi gutxi dituztelakoan. Halaber, ez dugu azalduko arazo hauei aurre egiteko zein irtenbide hartu duen *GPLv3k*, besteak beste. Horrela, bada, gure asmoa hurbilago egongo da teknologia berriek dakarten erronkei erreparatzearekin, software librearen ikuspuntu batetik, arazoak konpontzeko asmatuko diren bideak azaltzearekin baino.

2. Tivoization eta DRM

Etxetresnak gero eta konplexuagoak dira. Aro digitalean bete-betean murgilduta gauden honetan, oso ohikoa da etxetresnak berez ordenagailu txikiak izatea, sistema eragile eta guztiz hornituak. Adibide garbi bat telebistetan dugu, eta arlo honetan kokatzen da *TiVo* enpresak saltzen duen tresna. *TiVo* etxetresna bat da, telebistara konektatu eta bertako programak grabatzeko balio duena. *TiVo* internetera konekta daiteke, eta bertatik datorkio eskaintzen duen funtzionalitate handiena. Izan ere, sarearen bidez zerbitzari batera konektatzen da, eta bertatik telebista-emanaldien programazio osoa eskuratzen du. *TiVori* agindu dakioke, adibidez, gure gustukoa den programa edo filma bat grabatzea; bera arduratuko da zerbitzarira konektatzen, filma edota programa berezia noiz eta zein kanalek emango duten asmatzea, eta automatikoki grabatzea. Are gehiago, tresnak eskakizun bereziagoak onartzen ditu, esaterako, "Clint Eastwood zuzendutako akziozko filma" aukeratzea eta grabatzea. *TiVoren* bidez ikusitako telebista-saioak baloratu daitezke, eta horren bidez ezagutu daiteke zure programa estimatuenak norik gehiago duen gogoko. Are gehiago, jakin daiteke jende horrek zein beste programa duen gogoko, eta mekanismo horren bidez gustu berdintsua duten lagunen gizarte-sareak sortzen dira. Ezaguna da *TiVo*k erabiltzaileen datu pertsonalak zerbitzariari bidaltzen dizkiola eta, zerbitzaria *TiVo* ekoizten duen enpresarena izanik, enpresak datu horiek erabiltzen dituela, auskalo zein xedekin.

1 irudia: Tivo etxetresna

Ezinezkoa da *TiVo* tresna batean grabatutakoa beste inon ikustea, neurri

kriptografiko sendoez zifratuta baitago informazio guztia. DRM teknologia dela medio, tresna bakoitzak gako berezi bat du Hardware-an ezarrita, eta gako hori gabe ezinezkoa da informaziorik taxuz atzitu.

TiVoren sistema eragilea GNU/Linux da, eta jakina den bezala, GNU/Linux sistema *GPL* lizentziaren bidez banatzen da³. Beraz, *TiVo* erabiltzaile batek tresnan exekutatzeko den programaren iturburua eskura dezake, programa aztertu, eta bertan nahi adina aldaketak egin (adibidez, bere datu pertsonalak zerbitzariari bidaltzeari uzteko). Hala ere, sortutako exekutagarria ezin izango da *TiVo* tresnan erabili. Jatorrizko sistema eragilea digitalki sinatuta dagoenez, tresnak funtzionatzeari uko egingo dio edozein aldaketa egin dela igarri bezain pronto.

Egun, *TiVok GPL* lizentziak ezartzen dituen baldintza guztiak betetzen ditu. Iturburuak banatzen ditu, eta bertan aldaketak eragiteko aukera eman. Baina aldaketa horiek ezin dira gero gauzatu, tresna berak —hardware-ak, alegia— ez baitu onartzen jatorrizko kodea ukitzea. *GPL* lizentzia idatzi zen espirituaren kontrakoa izan ordez, *TiVo* ekoizten dutenen jokaera legezkoa da erabat.

Adibide honen bidez bi ondorio atera daitezke:

1. Batetik, software librea oso erakargarria da enpresentzat. *TiVo* ekoizten duen enpresa erraldoi bezalako hainbatek ere nahiago dute software librea erabiltzea beren produktu garrantzitsuetan. Dela GNU/Linux sistemaren sendotasuna, dela kostuak murriztea, argi dago software libreak zeresan handia duela enpresa teknologikoen munduan.
2. Bestetik, *GPL* lizentzia idatzi zenetik hainbat gauza aldatu da, eta duela 17 urte aurreikusten ez ziren erabilera bihurriak sortu dira. Izan ere, enpresa askok —hardware ekoizleak, batik bat— *GPL*n dauden hutsuneak baliatzen ari dira zintzotasunik gabe jokatzeko.

TiVok lizentziaren erabilpen honi ``TiVoisation'' esaten zaio, eta *GPL*ren hurrengo bertsioak debekatu nahi ditu horrelako joera maltzurak. ``TiVoisation'' DRM [2] teknologiaren adibide bat baino ez da, eta azken boladan teknologia honen erabilpenaren aurka ahots asko altxatu dira. Hala ere, *GPL*k ez du DRM aurka egingo, eta, hortaz, aukera egongo da DRM teknologia erabiltzen dituen *GPL* software garatzeko⁴. Lizentzia berriak debekatuko duena zera da, *GPL* programen aldaerak exekutatzeko ukatzea, hardware-an txertatutako edozein neurri kriptografiko dela medio.

``Tivoization'' delakoak eztabaida luzeak sortu ditu Interneten. Zenbaitek diote ``Tivoization'' benetan arriskutsua izan daitekeela software librearen sustatu nahi dutenentzat. Esate baterako, litekeena da enpresa batek software aldatzeko aukera emate baina, kodean aldaketarik jasan dela konturatu bezain pronto, tresnaren zenbait funtzionalitate bertan behera uztea. Halaber, enpresa berak aukera eman dezake tresna batean bi sistema eragile instalatzeko, baina baten eguneraketak soilik onartzeko; denboraren poderioz, beste sistema eragileak funtzionalitatea galtzen joango da, eta inork gutxi erabiliko du.

Beste batzuen iritzik, aldiz, litekeena da ``Tivoization''ren erabilera zilegirik egotea. Konparazio batera, medikuntzan erabiltzen den gailu batek zuzen funtzionatzeari uzteak, norbaitek bere *firmware*⁵ aldatu duela eta, ondorio oso larriak erakar ditzake. Edo pentsa bozketetan erabiltzeko diseinatua den tresna batean, zeinek bermatu behar duen bertako datuak zifratuak daudela ---bozka

3 *GPL*-ren bigarren bertsioa, berez.

4 Besteak beste, DRM teknologia bera ez baita gaitzestekoa, eta litekeena da software libreko eskubideak urratu gabe *DRM* erabiltzea

5 Gailu elektronikoak taxuz funtzionatzeko erabilitako programa multzoari *firmware* deitzen zaio. Horrela deitzen da da, batez ere, gailu elektronikoa konputagailu arrunta ez denean: telefono mugikorrek, konputagailuan txertatzen diren txartelak, etxetresnak, eta abar.

anonimoa ahalbideratu nahi bada, behintzat. Kasu horietan zilegi izan daiteke tresnen programak aldatzea eragozteak. Finean, batzuen ustez GPLk ez luke ezer esan behar hardware-az, eta konpondu nahi dituen baino arazo handiagoak ekarriko ditu lizentzia berriak.

3. Affero lizentzia

Programak banatzeko erak aldatu dira azken urteotan, eta zinez esan dezakegu merkatu-eredua mugitzen ari dela software industrian. Eredu komertzial tradizionalen enpresek zeregin zehatz bat egiten zuten programak ekoizten zituzten, eta jendeari saldu. Edo, beste modu batean esanda, enpresak bezeroari programa banatzen zion, diru kopuru baten truke. Gaur egun, ordea, sarearen bidez erabiltzen diren aplikazioen kopurua arras handitzen ari da, hala nola, interneteko bilatzaileak, web bidezko mezu elektronikoak, agenda banatuak, eta abar. Etorkizun hurbilean mahai-gaineko aplikazio garrantzitsuenak sarearen bidezkoak izango direla esaten duenik ere badago.

Zerbitzarietan exekutatzeko diren aplikazio-sorta berri bat sortu da, eta askotan erabiltzaile kopuru itzela dute. Aplikazioa zerbitzarietan exekutatzeko denek, software"-banaketarik ez da gauzatzen, hots, enpresa ekoizleak ez dio programarik bidaltzen erabiltzaileari. Horren ordez, erabiltzaileek erabakitzen dute zerbitzari jakin batera konektatu eta aplikazioaz baliatzea, jakina, gehienak musu-truk eskaintzan baitituzte beren zerbitzuak. Baina aplikazio bat musu-truk erabili ahal izateak ez du aplikazioa librea egiten. Izan ere, eta arestian aipatu den bezala, software-ak zenbait eskubide bermatu behar ditu, libre izatekoa bada. Kontua da, baina, GPLk ezartzen dituela lehen aipatutako erabiltzaileen eskubide zein eginbeharrak, eta horiek lizentzia banatzean soilik gauzatzen direla. Alegia, software"-banaketarik ezean, GPLk ez duela inongo eskubiderik bermatzen.

2 irudia: meneame.com web orriak AGPLz gobernatzen da.

Affero izeneko erakundeak, ``Affero General Public License'' (AGPL) delakoa sortu zuen [1], aipatu berri dugun arazo honi aurre egin nahian. AGPL lizentzia GPLren kopia bat da, klausula berri bat erantsi zaiola. Klausulak zera dio, gutxi gora behera: AGPL programa baten aldaera garatzen bada, eta programaren jatorrizko bertsioak aukera ematen badu bere iturburu kodea zuzenean WEBetik jaisteko, aldatutako programak ere aukera bera eskaini behar du, egindako aldaketa guztiakin batera.

AGPLk eztabaida amaiezinak sortu ditu Interneteko foroetan, eta ez da harritzekoa. Besteak beste, esan ohi da AGPLk oinarrizko eskubide bat murrizten duela, hots, programa libreen gainean aldaketak egiteko eskubidea. Izan ere, zenbait kode aldaezina bihurtzen da (hain zuzen, iturburu jaisteko aukera ematen duen kodea). Kontraesana dirudien arren, egun AGPL lizentzia ez da GPLkin bateragarria, hain zuzen ere, aipatu berri dugun eskubide murrizketa dela eta. GPLrekin bateraezina izateak, bestalde, hainbat arazo sortzen ditu, besteak beste, ezin baita GPL kodea bateraezina den beste lizentziako kodearekin nahasi, ezta horrelako nahasketaren ondorioz sortutako programarik banatu.

Bestalde, hainbat software ekoizle GPL software librea oinarritu ohi da aplikazioak berriak garatzeko. Aplikazioak gero bezeroari saldu, iturburu eta guzti --- jatorrizko iturburu, zein egindako aldaketena--- eta erosleak software-a banatzen ez duen bitartean, hots, erosleak aplikazioa barne-erabilpenerako soilik erabiltzen duen bitartean, ez da zertan aplikazioaren iturburu erakutsi behar. AGPLk, ordea, merkatu-eredu hau galarazten du.

Mutu batera joanez, egin dezagun kontu halako batean *Apache* bezalako zerbitzariak, software librea izanik, ``Affero''rekin bat egin, softwarea AGPL lizentziaren arabera gobernatzen hasi eta iturburu jaisteko aukera zuzena eskaintzen

hasten dela. Horrek esan nahiko luke, finean, *Apache* zerbitzarien azpiegitura erabiltzen duen programa orok iturburua jaisteko aukera eman beharko lukeela. Kontuan hartzen bada egun internet orrien erdia baina gehiagoren zerbitzari-softwarea *Apache* dela [5], erraz nabar daiteke programak jazoko lukeen erabilera jaitsiera itzela, bertan exekututzen den kode asko eta asko ez baita software librea.

Bestalde, batzuk diote ez dela ahaztu behar sarearen bidez zerbitzuak eskaintzen duten enpresek etekin itzela lortzen dutela. Halaber, lortzen diren mozkinak erabiltzaileen informazio pribatua aztertuz sortutako produktu deribatuetan dute jatorria askotan. Zerbitzuak musu-truk eskaintzen dituzten enpresek arrazoi sendoak dituzte, jakina, horrela jokatzeko. *FSF* bat dator Affero erakundea eta bere *AGPL* lizentziaren izpirituarekin, neurri handi batean. Hori horrela, Affero lizentziaren bertsio berri bat idazteari ekin diote, besterik ez bada ere, *GPL* beerriarekin bateraezina izan ez dadin. Ikusteke dago, baina, zein proiektu kopuruk erabakitzen duen beren produktuak *AGPL* lizentziaren mende jartzea.

Erreferentziak

- [1] AFFERO GENERAL PUBLIC LICENSE. <http://www.affero.org/oagpl.html>
- [2] Digital rights management. http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_Rights_Management
- [3] The Free Software Foundation. <http://www.fsf.org/>
- [4] GPL v3 gune nagusia. <http://gplv3.fsf.org/>
- [5] Netcraft. http://news.netcraft.com/archives/web_server_survey.htm

CC: Creative Commons

Aitortu-Partekatu baimen beraren arabera 3.0 Unported

Aske zara:

- lan hau kopiatu, banatu eta jendaurrean hedatzeko
- lan eratorriak egiteko

Baldintza hauetan:

- **Aitortu.** Lanaren kredituak aitortu behar dituzu, egileak edo baimendunak zehaztutako eran (baina ez aditzera eman ez haien babesaren duzun edo haien obraren erabilera hori babesten dutenik).
- **Partekatu baimen beraren arabera.** Obra hau itxuraldatu edo bestelakotzen baduzu lan eratorri bat sortzeko, emaitza hori banatzerik izango duzu soilik baimen berberaz, antzeko baimen batez, edo harekin bateragarria den baimen batez.
- Lana berrerabili edo banatzerakoan, argi eta garbi utzi behar dituzu lan honen baimenaren baldintzak.
- Baldintza hauetakoren bat ezarri gabe utz daiteke, egile eskubideen jabeak hartarako baimena eman gero.
- Baimen honek ez ditu ezertan gutxitzen edo mugatzen egilearen eskubide moralak.